

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยและพัฒนาเรื่อง การพัฒนาเครื่องมือการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
ภายในสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 การประกันคุณภาพการศึกษา

- 2.1.1 กฎหมายเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
- 2.1.2 ความหมายความสำคัญของการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา
- 2.1.3 วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา
- 2.1.4 กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา
- 2.1.5 มาตรฐานการอาชีวศึกษา

2.2 แนวคิดและทฤษฎีการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

- 2.2.1 ความหมายของการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
- 2.2.2 ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
- 2.2.3 แนวทางการประเมินและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 2.2.4 การกำหนดเครื่องมือการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
- 2.2.5 การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.3 การประเมินบนพื้นฐานของหลักฐาน (Evidence-based assessment)

2.4 แนวคิดการประเมินงานตามแนวคิดของระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9000

2.5 ระบบบริหารงานตามวงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA

2.6 การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน

2.7 มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม

2.8 บริบทการศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.10 กรอบแนวคิดการพัฒนาเครื่องมือการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

ภายในสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม

2.1 การประกันคุณภาพการศึกษา

2.1.1 กฎหมายเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

เป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาทุกระดับคือผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพมาตรฐาน สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การประกันคุณภาพการศึกษาจึงมีความสำคัญต่อทุกสถานศึกษาเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลิตบุคลากรคุณภาพให้สอดคล้องกับเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา ทุกสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพอย่างแท้จริง ประกอบกับการมี กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ที่ระบุไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการและแนวการจัดการศึกษาใหม่แต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง ที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น และในมาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะ การปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนดหากมิได้ดำเนินการดังกล่าวให้สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุง

แก้ไข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562) รวมทั้ง กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 256 ราชกิจจานุเบกษา (2561: 3) ได้ระบุความสำคัญและหลักการของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาซึ่งพอสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. การประกันคุณภาพการศึกษา หมายความว่า การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาโดยมีกลไกในการควบคุมตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น

2. ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยดำเนินการ ดังนี้

2.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับแต่ละประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด

2.2 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดไว้และนำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่จัดทำไว้สู่การปฏิบัติจริง

2.3 จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2.4 ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

2.5 จัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี

3. ให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษามีหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. ให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาศึกษาและวิเคราะห์รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาเพื่อค้นหาประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการให้มีการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบส่งให้กับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) พร้อมเอกสารรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา

5. ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ดำเนินการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและจัดทำรายงานผลการประเมินการติดตามตรวจสอบดังกล่าว พร้อมข้อเสนอแนะให้แก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น ๆ เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

6. ใหหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น ติดตามผลการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามข้อเสนอแนะจากการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

จากกฎกระทรวงฯ ดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2561: 12) ได้สรุปแนวทางการดำเนินงานตามที่กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 กำหนดไว้ในข้อ 3 ว่าแนวดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง ดังนั้นเพื่อให้สถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษามีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงฯ ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจึงได้ศึกษาและวิเคราะห์ กฎกระทรวงฯ และกำหนดเป็นแนวดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาไว้ 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกาศค่าเป้าหมาย

ตอนที่ 2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ตอนที่ 4 การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา

ตอนที่ 5 การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน

ตอนที่ 6 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา

ตอนที่ 7 การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษามีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาซึ่งจะเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดและเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอันจะนำไปสู่มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวมอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาจึงต้องนำสู่การปฏิบัติอย่างเข้มแข็ง เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบตามที่กฎกระทรวงกำหนด โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปตามกระบวนการในการดำเนินการเรียงลำดับเชื่อมโยงสัมพันธ์ ดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกาศใช้

2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐาน

การศึกษาของสถานศึกษาและการนำสู่การปฏิบัติ

3. การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา

4. การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน

5. การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา

2.1.2 ความหมายความสำคัญของการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหิดล (2562: 1) ให้ความหมายไว้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษา (quality assurance) หมายถึง การทำกิจกรรมหรือการปฏิบัติการหลักอย่างมีระบบตามแบบแผนที่กำหนดไว้ โดยมีการควบคุมคุณภาพ (quality control) การตรวจสอบคุณภาพ (quality auditing) และการประเมินคุณภาพ (quality - assessment) จนทำให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพและมาตรฐานของดัชนีชี้วัด ระบบและกระบวนการผลิต ผลผลิตและผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก

เปยานันต์ บุญธิมา.(2561: 13) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเกิดจากการรวมแนวคิด 2 แนวคิดเข้าด้วยกัน คือ แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาและแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยประเทศอังกฤษเป็นประเทศแรกที่ริเริ่มและพัฒนาแนวคิดการประกันคุณภาพสำหรับภาคปฏิบัติของโรงเรียนเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นและมีการประยุกต์ใช้ไปยังประเทศต่าง ๆ ในเวลาต่อมา สำหรับประเทศไทยได้เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2537

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น (2561: 1) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) หมายถึง การทำกิจกรรมหรือการปฏิบัติการหลักอย่างเป็นระบบตามแบบแผนที่กำหนดไว้ โดยมีการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) จนทำให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพ และมาตรฐานของดัชนีชี้วัดระบบและกระบวนการผลิต ผลผลิตและผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา

เดโช แสนภักดี (2561: 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา ไว้ว่าผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดการสื่อสารไร้พรมแดนหรือเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว...ส่งผลให้บุคคลต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันยุคสมัย การที่จะเรียนรู้และปรับตัวได้ดีอันเนื่องมาจากการศึกษาที่มีคุณภาพและการศึกษาที่มีคุณภาพจำเป็นต้องมีระบบการศึกษา และการจัดการระบบที่ดี มีคุณภาพมีประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านการบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาครู การพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการสร้างความร่วมมือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น (2561: 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา ไว้ว่า ผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ทำให้เกิดการสื่อสารไร้พรมแดน หรือเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร (Information Technology) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และวัฒนธรรมการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้บุคคลต้องมีการเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับยุคและสมัย การที่บุคคลจะเรียนรู้และปรับตัวได้ดีอันเนื่องมาจากการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และการศึกษาที่มีคุณภาพจำเป็นต้องมีระบบการศึกษาและการจัดการระบบที่ดี

มีคุณภาพและประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้านทั้งทางด้านการบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาครู การพัฒนาสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ ตลอดจนการสร้างความร่วมมือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ยุทธวิธีในการทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพได้ดีเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และผลกระทบที่สำคัญจากการสื่อสารที่ไร้พรมแดน ทำให้ประเทศไทยมีการรับรู้และตื่นตัวในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาให้ทัดเทียมต่อประเทศตะวันตก ความคาดหวังของสังคม ความต้องการของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการมีส่วนร่วมทางด้านการศึกษากลายเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก สิ่งเหล่านี้ล้วนระบุในกฎหมายรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษา...

จากนิยามดังกล่าว สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาหมายถึง การทำกิจกรรมหรือการปฏิบัติการกิจหลักที่เป็นปกติ อย่างมีระบบ และมีคุณภาพ ตามแบบแผนที่กำหนดไว้ โดยมีการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพและการประเมินคุณภาพ จนทำให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพและมาตรฐานของดัชนีชี้วัดในระบบและกระบวนการผลิต ผลผลิตและผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา เกิดจากการรวมแนวคิด 2 แนวคิดเข้าด้วยกัน คือ แนวคิด เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาและแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยประเทศอังกฤษเป็นประเทศแรก ที่ริเริ่มและพัฒนาแนวคิดการประกันคุณภาพสำหรับภาคปฏิบัติของโรงเรียนเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นและมีการประยุกต์ใช้ไปยังประเทศต่าง ๆ ในเวลาต่อมา ผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ส่งผลให้บุคคลต้องมีการเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับยุคและสมัย การที่บุคคลจะเรียนรู้และปรับตัวได้ดีอันเนื่องมาจากการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และการศึกษาที่มีคุณภาพ จำเป็นต้องมีระบบการศึกษาและการจัดการระบบที่ดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ย่อมขึ้นอยู่กับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและยุทธวิธีในการทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากเพื่อการพัฒนาประเทศ การประกันคุณภาพการศึกษาจึงถูกระบุในกฎหมายรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษา เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำสู่การผลักดันให้เกิดคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องต่อไป

2.1.3 วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา

ผ่องพรรณ จรัสจินดารัตน์ (2554: 9) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นการกระตุ้นให้กำลังใจ ข้อเสนอแนะ เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตรวจสอบยืนยันสภาพจริง และประเมินคุณภาพของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พัฒนางค์กร ปรับการบริหาร และพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนด เป็นข้อมูลให้หน่วยงานต้นสังกัดใช้ในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

ศรีธัญญา เจริญจิตร และคณะ (2560 : 1) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการจัดการศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบคุณภาพและผลการปฏิบัติของโรงเรียน ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเพื่อนำผลการประเมินมาจัดทำข้อมูลพื้นฐาน

เกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน และนำมาใช้ในการตัดสินใจวางแผนพัฒนา และปรับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

จากนิยามดังกล่าวสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อให้การตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา ว่าเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ที่กำหนดหรือไม่ มากน้อยเพียงไร เป็นที่ยอมรับได้ต่อความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียหรือไม่ และเพื่อนำผลการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาที่ได้มานั้นไปสู่การปรับปรุง แก้ไขหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.1.4 กระบวนการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช(2557: 1) กล่าวว่าระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 47 ประกอบด้วย 2 ระบบคือ 1.ระบบการประกันคุณภาพภายในและ 2. ระบบการประกันคุณภาพภายนอกกระบวนการประกันคุณภาพภายในระบบการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง ระบบการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ว่า สถานศึกษาจะต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงหลักการและกระบวนการดังต่อไปนี้

หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามี 3 ประการ คือ

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหาย โดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2. การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1.1 ต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษาโดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผนตรวจสอบประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบที่มีความโปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษาโดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตาม

ประเมินผลพัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น (2561: 1) กล่าวไว้ว่า กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย 3 กระบวนการ คือ การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) เป็นกระบวนการดำเนินการของหน่วยงานต้นสังกัดและสถาบันการศึกษาในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ หลังจากนั้นหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดทำแผนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพเข้าสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ในด้านการพัฒนาหลักสูตรสื่อการพัฒนาคูและบุคลากร ธรรมเนียมสถานศึกษา ระเบียบการสอนการแนะแนวการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล การตรวจสอบ (Quality Audit) เป็นการดำเนินการของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดในการยืนยันเป้าหมายที่กำหนด มุ่งไปสู่มาตรฐานที่ต้องการและการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) เป็นการประเมินค่าระดับคุณภาพของกิจกรรมเฉพาะอย่างในหน่วยงาน

สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี (2559: 1) ได้กล่าวไว้ว่ากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย 3 กระบวนการ ดังนี้ การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) เป็นกระบวนการดำเนินการของหน่วยงาน ต้นสังกัดและสถาบันการศึกษาในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ หลังจากนั้นหน่วยงานต้นสังกัดและสถาบันการศึกษาจัดทำแผน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพเข้าสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ในด้าน การพัฒนาหลักสูตร สื่อการพัฒนาคูและบุคลากร ธรรมเนียมสถานศึกษา ระเบียบการสอน การแนะแนว การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล ทั้งนี้จะเน้นระบบและกลไกการปฏิบัติงานตามแผน ติดตาม กำกับการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง การตรวจสอบ (Quality Audit) เป็นการดำเนินการของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ในการยืนยันเป้าหมาย ที่กำหนด มุ่งไปสู่มาตรฐานที่ต้องการ โดยการดำเนินการดังที่การตรวจสอบ และทบทวนการดำเนินงานทั้งระบบด้วยตนเองของสถาบันการศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และรายงานผลต่อผู้ปกครองและผู้รับผิดชอบ การจัดการศึกษาการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาโดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและหรือใช้มาตรการในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) เป็นการประเมินค่าระดับคุณภาพของกิจกรรมเฉพาะอย่างในหน่วยงาน เช่น คุณภาพการจัดการศึกษา คุณภาพของงานวิจัย คุณภาพของการสอน เป็นต้น การประเมินคุณภาพภายในจะใช้วิธีการศึกษาตนเอง (Self-Study) และการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ส่วนการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นการดำเนินงานโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อประเมินผลและรับรองว่า สถาบันการศึกษาจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

จากนิยามดังกล่าวสรุปได้ว่า กระบวนการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 3 กระบวนการ ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) เป็นกระบวนการดำเนินการของหน่วยงานต้นสังกัดและสถาบันการศึกษาในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

2. การตรวจสอบ (Quality Audit) เป็นการดำเนินการของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดในการยืนยันเป้าหมายที่กำหนดมุ่งไปสู่มาตรฐาน

3. การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) เป็นการประเมินค่าระดับคุณภาพของกิจกรรมเฉพาะอย่างในหน่วยงานที่ต้องการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพเข้าสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ในด้านการพัฒนา

2.1.5 มาตรฐานการอาชีวศึกษา

2.1.5.1 ความสำคัญและหลักการของการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อันถือได้ว่าเป็นธรรมนูญการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาเป็นลำดับ ดังนี้ แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 และล่าสุดแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการและองค์กรหลักภายใต้การกำกับดูแล มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานการศึกษาไว้ในหน่วยที่ 5 การบริหารและจัดการศึกษา ส่วนที่ 1 การบริหารและจัดการศึกษาของรัฐไว้ ดังนี้

มาตรา 31 กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม และกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และการอาชีวศึกษา แต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงอื่นที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ กำหนดนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษา

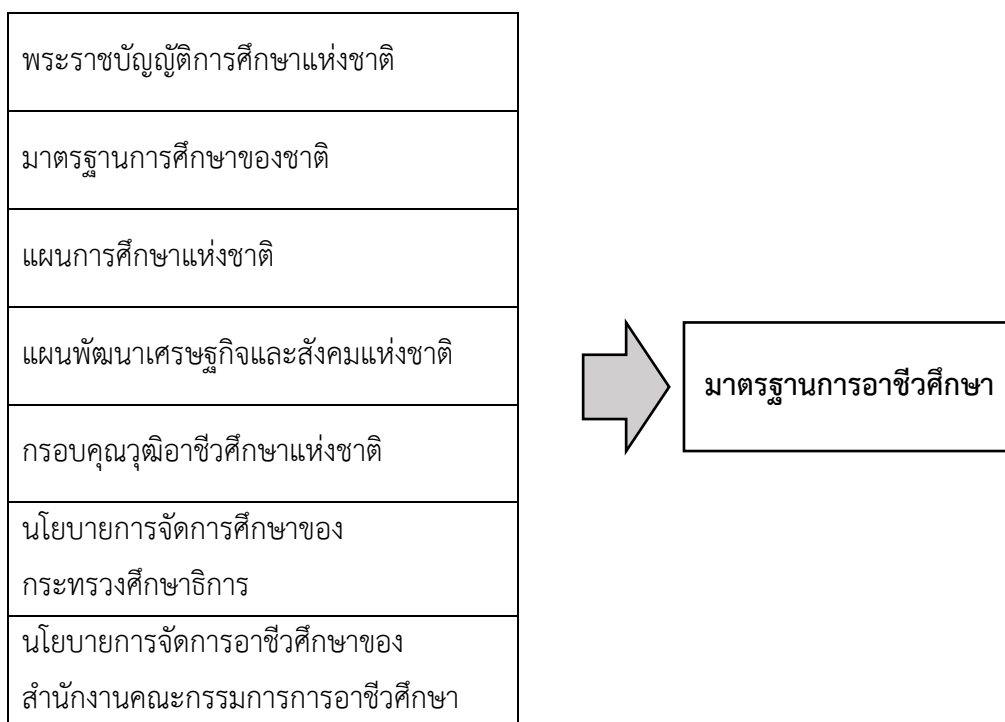
มาตรา 34 วรรค 2 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ระบุไว้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หมวด 1 การจัดระเบียบบริหารราชการในส่วนกลาง ส่วนที่ 1 บททั่วไป มาตรา 17 ให้มีคณะกรรมการอาชีวศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอแนะนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐาน และหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ

จากสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมและพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นหนึ่งในสามองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ (ตามมาตรา 32 ของพรบ. การศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562) มีหน้าที่จัดทำและเสนอมาตรฐานการอาชีวศึกษาให้กระทรวงศึกษาธิการ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) พิจารณาประกาศกำหนด เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และการฝึกอบรมวิชาชีพ (ระยะสั้น) ทั้งภาครัฐและเอกชนใช้เป็นเกณฑ์ในการส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และการประกันคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาต่อไป

2.1.5.2 กรอบแนวคิดของการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา

การกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษามีกรอบแนวคิดมาจากการประมวลความต้องการด้านนโยบายในการจัดการอาชีวศึกษาของชาติจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ นโยบายการจัดการอาชีวศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นต้น ดังแสดงในภาพที่ 2-1



ภาพที่ 2-1 ภาพแสดงกรอบแนวคิดในการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา

2.1.5.3 วัตถุประสงค์ของการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา

- 1) เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดใช้เป็นเกณฑ์ในการส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผลและการประกันคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา
- 2) เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นมาตรฐานกลางในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

3) เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงเพื่อส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล พัฒนาหรือยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2.1.5.4 มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561

มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 ประกาศ ณ วันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2561 โดยนายธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 9 ประเด็นการประเมิน ดังแสดงในภาพที่ 2-2



ภาพที่ 2-2 แสดงมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561

เนื่องด้วยมีการออกกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 โดยยกเลิกกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 จึงสมควรปรับปรุงมาตรฐานการอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและมาตรฐานการอาชีวศึกษา สำหรับการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ข้อ 3 ที่กำหนดว่า “ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไป

ตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศกำหนด พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้”

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการการ อาชีวศึกษา ตามมติในคราวประชุมครั้งที่ 2/2561 เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2561 จึงให้ยกเลิกประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2559 ลงวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2559 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการอาชีวศึกษา สำหรับการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น พ.ศ. 2560 ลงวันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2560 และให้ใช้ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2561 (ราชกิจจานุเบกษา, 2561: 4) ในการจัดการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการฝึกอบรมวิชาชีพ ดังต่อไปนี้ คือ

มาตรฐานการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 9 ประเด็นการประเมิน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์

การจัดการอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาให้มีความรู้ มีทักษะและการประยุกต์ใช้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา แต่ละระดับการศึกษา และมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยประเด็น การประเมิน ดังนี้

1.1 ด้านความรู้

ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ตามหลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียน หรือทำงาน โดยเน้นความรู้เชิงทฤษฎี และหรือข้อเท็จจริง เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา

1.2 ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้

ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ทักษะ วิชาชีพและทักษะชีวิตเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา สามารถ ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน และการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขตามปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงและมีสุขภาวะที่ดี

1.3 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติและกิจนิสัยที่ดี ภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิของผู้อื่น

มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสาธารณะ และมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา

สถานศึกษามีครูที่มีวุฒิการศึกษาและจำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนดใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบริหารจัดการทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายสำคัญของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาประกอบด้วยประเด็นการประเมิน ดังนี้

2.1 ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา

สถานศึกษาใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สถานประกอบการ ตลาดแรงงาน มีการปรับปรุงรายวิชาเดิม หรือกำหนดรายวิชาใหม่หรือกลุ่มวิชาเพิ่มเติม ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความต้องการของตลาดแรงงานโดยความร่วมมือกับสถานประกอบการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

สถานศึกษามีครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาและมีจำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนดได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อเป็นผู้พร้อมทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรมและความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทั้งวัยเรียนและวัยทำงานตามหลักสูตร มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษาตามระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนของแต่ละหลักสูตร ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ดูแลให้ครูจัดการเรียน การสอน รายวิชาให้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์

2.3 ด้านการบริหารจัดการ

สถานศึกษาบริหารจัดการบุคลากร สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน ศูนย์วิทยบริการ สื่อ แหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ ครุภัณฑ์ และงบประมาณ ของสถานศึกษาที่มีอยู่อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ

2.4 ด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการดำเนินการบริหารจัดการสถานศึกษาตามนโยบายสำคัญที่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษามอบหมาย โดยความร่วมมือของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียน รวมทั้งการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน จากผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

มาตรฐานที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

สถานศึกษาร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการจัดทำนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย ประกอบด้วยประเด็นการประเมิน ดังนี้

3.1 ด้านความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

สถานศึกษามีการสร้างความร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศในการจัดการศึกษา การจัดทรัพยากรทางการศึกษา กระบวนการเรียนรู้ การบริการทางวิชาการและวิชาชีพ โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาผู้เรียนและคนในชุมชนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

3.2 ด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย

สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดทำนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์งานวิจัยโดยผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน หรือร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ และเผยแพร่สู่สาธารณชน

จากมาตรฐานการอาชีวศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นการกำหนดไว้แบบกว้างๆ ซึ่งที่ผ่านมาจะมีการกำหนดรายละเอียดประกอบการประเมินที่เกี่ยวข้องต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน สถานศึกษาสามารถนำสู่การปฏิบัติได้ในทันที เป็นไปในแบบเดียวกันทั้งประเทศ ซึ่งจากข้อกำหนดในกฎกระทรวงได้กำหนดให้สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป จึงเป็นครั้งแรกที่สถานศึกษาต้องดำเนินการกำหนดมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งเครื่องมือในการประเมินเกณฑ์การประเมินต่าง ๆ ด้วยตนเองให้เป็นไปตามบริบทของสถานศึกษาของแต่ละสถานศึกษา ขณะเดียวกันนั้น เพื่อให้สถานศึกษาได้มีแนวทางการประเมินในเบื้องต้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา(2561: 4) จึงได้กำหนดแนวทางการประเมินไว้ให้กับสถานศึกษาได้นำไปใช้ในการประเมินจำนวน 5 ด้าน 25 ข้อการประเมิน และเครื่องมือและเกณฑ์การประเมินให้สถานศึกษาได้นำไปใช้และรายงานผลการประเมินให้แก่ต้นสังกัดทราบต่อไป ซึ่งแนวทางดังกล่าวมิใช่เป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แต่เป็นมาตรฐานการอาชีวศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจะต้องนำแนวทางการประเมินดังกล่าวมาเป็นส่วนหนึ่งของการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป โดยแนวทางการประเมินที่กำหนดไว้ให้กับสถานศึกษาได้นำไปใช้ มีรายละเอียดดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 สำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้เป็นไปตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงได้กำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ.2561 ที่สัมพันธ์และเชื่อมโยงกับการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา

- 1.1 การดูแลและแนะแนวผู้เรียน
- 1.2 ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

- 1.3 ผู้เรียนมีสมรรถนะในการเป็นผู้ประกอบการหรือการประกอบอาชีพอิสระ
- 1.4 ผลงานของผู้เรียนด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์งานวิจัย
- 1.5 ผลการแข่งขันทักษะวิชาชีพ
- 1.6 ผลการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ
- 1.7 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET)
- 1.8 การมีงานทำและศึกษาต่อของผู้สำเร็จการศึกษา

ด้านที่ 2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

- 2.1 การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ
 - 2.1.1 การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างเป็นระบบ
 - 2.1.2 การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ หรือปรับปรุงรายวิชา หรือปรับปรุงรายวิชาเดิม หรือกำหนดรายวิชาเพิ่มเติม
- 2.2 การจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.2.1 คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ
 - 2.2.2 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ด้านที่ 3 ด้านครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา

- 3.1 ครูผู้สอน
 - 3.1.1 การจัดการเรียนการสอน
 - 3.1.2 การบริหารจัดการชั้นเรียน
 - 3.1.3 การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ
- 3.2 ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 3.2.1 การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม
 - 3.2.2 การบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษา

ด้านที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วม

- 4.1 การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
- 4.2 การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการเรียนการสอน
- 4.3 การบริการชุมชนและจิตอาสา

ด้านที่ 5 ด้านปัจจัยพื้นฐาน

- 5.1 อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน หรืองานฟาร์ม
- 5.2 ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน
- 5.3 แหล่งเรียนรู้และศูนย์วิทยบริการ

5.4 ระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อการใช้งานด้านสารสนเทศภายในสถานศึกษา

5.5 การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

จากสาระดังกล่าว จะเห็นว่าการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา ซึ่งประกาศกำหนดโดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นการกำหนดแบบกว้าง ๆ เพื่อให้สถานศึกษาได้นำสู่การประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งเดิมมีการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินให้สถานศึกษาได้นำสู่การปฏิบัติการพัฒนาการจัดการศึกษาเป็นกรอบเดียวกันทั่วประเทศ ซึ่งกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดให้สถานศึกษาได้นำมาตรฐานดังกล่าวสู่การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งหากทุกสถานศึกษาได้ดำเนินการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ตามบริบทของสถานศึกษา ภายใต้กรอบมาตรฐานการอาชีวศึกษา จะเกิดนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาที่แตกต่าง หลากหลายเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นข้อดีที่สถานศึกษาจะสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพตามบริบทที่เป็นตัวตนของสถานศึกษา แต่ขณะเดียวกัน หน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดแนวทางการประเมินและประเด็นการประเมิน 5 ด้าน 25 ข้อการประเมิน ให้แก่สถานศึกษาอาชีวศึกษาเป็นเบื้องต้น ได้นำสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาและรายงานให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทราบผลการดำเนินการในแต่ละปีการศึกษา ซึ่งมีใช้มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามเจตนารมณ์ของกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งสถานศึกษายังคงต้องดำเนินการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ของตนเองเพื่อใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และประกาศใช้อย่างเป็นทางการต่อไป

2.2 แนวคิดและทฤษฎีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

2.2.1 ความหมายของการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2562: 1) ให้ความหมายคำว่าคุณภาพการศึกษาหมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปณิธานและภารกิจของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตามนโยบายการพัฒนาการอุดมศึกษาของประเทศ ตลอดจนปณิธานและภารกิจเฉพาะในการจัดการศึกษาของแต่ละสถาบัน

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2561: 12) ให้ความหมาย การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา หมายถึง การประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษาประกาศกำหนดเป็นการดำเนินงานโดยสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อนำผลจากการประเมินมาเขียนรายงานผลการประเมินตนเองสำหรับผู้บริหารใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น (2561: 1) ให้ความหมายคำว่า การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) หมายถึง การตรวจสอบการดำเนินการการควบคุมคุณภาพโดยหน่วยงานภายในหรือภายนอก

ก็ได้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นหรือไม่ กระบวนการตรวจสอบว่าสถาบันอุดมศึกษามีกลไกที่เหมาะสมในการควบคุมคุณภาพการตรวจสอบ (Quality Audit) เป็นการดำเนินการของสถานศึกษาและหน่วยงานในสังกัดในการยืนยันเป้าหมายที่กำหนดมุ่งไปสู่มาตรฐานที่ต้องการการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 19) ให้ความหมายไว้ว่าการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งมีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งมีการดำเนินงาน 2 ลักษณะ คือ การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาโดยหน่วยงานต้นสังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 1) ได้กล่าวไว้ว่า การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เป็นขั้นตอนของการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 เป็นการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องที่มุ่งเน้นในเรื่องของผลการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ถือเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญทั้งในระดับสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ถือเป็น การติดตามตรวจสอบความก้าวหน้า และผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีที่สถานศึกษากำหนดไว้

มหาวิทยาลัยมหิดล (2562: 1) ให้ความหมายคำว่า การประเมินคุณภาพภายใน หมายความว่า การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาการติดตาม และการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนดสำหรับการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งกระทำโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา โดยมีกระบวนการติดตามตรวจสอบ ความก้าวหน้าของการปฏิบัติตามแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และจัดทำรายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และกระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่คุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดระบบและโครงสร้าง การวางแผน และการดำเนินงานตามแผน รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกคน

พระมหาอำนาจ เตชวโร (2559: 154) อธิบายความหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ว่า หมายความว่า การพัฒนากระบวนการการศึกษาเข้าสู่คุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดระบบและโครงสร้าง การวางแผนและการดำเนินงานตามแผน รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกให้เห็นว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกฝ่าย

จากนิยามดังกล่าวสรุปได้ว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาตามปณิธานและภารกิจ นโยบาย และมาตรฐานในการจัดการศึกษาของแต่ละระดับการศึกษา โดยการจัดระบบงาน โครงสร้างการบริหารจัดการ การวางแผนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องโดยความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างเข้มแข็ง โดยมีเป้าหมายเดียวกันคือ ผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาของแต่ละระดับการศึกษา

2.2.2 ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2561: 12) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ดังนี้

1. เพื่อประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพของผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2. เพื่อนำผลการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษามาใช้เป็นข้อมูลประกอบในการตัดสินใจวางแผนพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ (2558: 32) ได้กล่าวไว้ว่าสถานศึกษาสามารถดำเนินการประเมินคุณภาพภายในที่กำหนดไว้โดยบุคลากรในหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลช่วยในการปรับปรุง และพัฒนาสถานศึกษา พร้อมรับประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายในมีดังนี้คือ

1. เพื่อตรวจสอบคุณภาพและประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2. เพื่อนำผลการประเมินคุณภาพภายในเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจวางแผนพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

3. เพื่อพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายในเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจวางแผนพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

4. เพื่อนำข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไปจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในหลักการประเมินคุณภาพภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 5) ได้กล่าวไว้ว่า วัตถุประสงค์การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถติดตามรวบรวมข้อมูลความก้าวหน้าของการดำเนินงานและการปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อรวบรวมและจัดระบบข้อมูลสารสนเทศและนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด เพื่อปรับปรุง

และพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับเพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ผู้เกี่ยวข้องและเพื่อเตรียมความพร้อมรับการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด และรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบคุณภาพและประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สถานศึกษาสามารถติดตามรวบรวมข้อมูลความก้าวหน้าของการดำเนินงานและวางแผนพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เพื่อนำมาพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพให้มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ตามตัวชี้วัดตามมาตรฐานของสถานศึกษา นำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับเพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ผู้เกี่ยวข้องและเพื่อเตรียมความพร้อมรับการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยอีกทางหนึ่ง

2.2.3 แนวทางการประเมินและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559: 18-20) ได้กล่าวเกี่ยวกับแนวทางการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1) การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาและการตัดสินระดับคุณภาพตามมาตรฐานเป็นไปตามหลักการตัดสินโดยอาศัยความเชี่ยวชาญ (expert judgment) และการตรวจทานผลการประเมินโดยคณะกรรมการประเมินในระดับเดียวกัน (peer review) โดยเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ คณะกรรมการประเมินต้องมีความรู้รอบด้านและวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันในการตัดสินเพื่อให้ระดับคุณภาพ ตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งจะไม่ใช่การให้คะแนนตามความคิดเห็นของคนใดคนหนึ่ง

2) การประเมินคุณภาพภายในเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องตรวจสอบและประเมินตนเองตามสภาพบริบทของสถานศึกษาที่แท้จริง โดยให้ความสำคัญกับการประเมินเชิงคุณภาพ ผนวกกับการประเมินเชิงปริมาณควบคู่กันไป การตัดสินคุณภาพของสถานศึกษาให้ใช้เกณฑ์การให้คะแนนผลงานหรือกระบวนการ ที่ไม่แยกส่วนหรือแยกเครื่องมือในการกำหนดคะแนนประเมิน แต่เป็นการประเมินในภาพรวมของผลการดำเนินงานหรือกระบวนการดำเนินงาน (holistic rubrics)

3) การกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานภายในของสถานศึกษา ให้สถานศึกษากำหนดเป้าหมายและเกณฑ์การประเมินตามสภาพบริบทของสถานศึกษาเอง เพื่อตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษา โดยให้ยึดหลักการดำเนินงานเพื่อพัฒนา และสะท้อนคุณภาพการดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนดตามมาตรฐานของสถานศึกษา

4) การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้นับการประเมินตามหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามสภาพจริงของสถานศึกษา (Evidence based) โดยเลือกใช้วิธีการเก็บรวบรวม

ข้อมูลที่เหมาะสมและสะท้อนคุณภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน และมีเป้าหมาย การประเมินเพื่อการพัฒนา ลดภาระการจัดเก็บข้อมูลและเอกสารที่ไม่จำเป็นในการประเมิน แต่ข้อมูลต้องมีความน่าเชื่อถือและสามารถตรวจสอบผลการประเมินได้ตามสภาพบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ

5) คณะที่ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาควรศึกษามาตรฐานการศึกษาและประเด็นพิจารณาที่กำหนดให้เข้าใจก่อนดำเนินการประเมินคุณภาพสถานศึกษาของตน หลังประเมินแล้วให้แจ้งผลการประเมินและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา สรุปและเขียนรายงานการประเมินตนเอง (self-assessment report)

6) ในการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สถานศึกษาดำเนินการ โดยให้มีการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และในการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้ใช้วิธีการ และเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม

7) ให้สถานศึกษาสรุปผลและจัดทำรายงานการประเมินตนเองที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานต้นสังกัด เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเตรียมรับการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป

8) โครงสร้างรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาไม่มีรูปแบบตายตัว ให้สถานศึกษาจัดทำในสิ่งที่สถานศึกษาต้องการนำเสนอได้ สิ่งสำคัญที่สุดของรายงานการประเมินตนเอง คือ กระบวนการพัฒนาคุณภาพซึ่งหมายถึง กิจกรรม โครงการ งานที่สถานศึกษาดำเนินการ ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงหลักการ แนวคิดของผู้บริหารสถานศึกษา การมีเป้าหมายหรือรูปแบบที่ชัดเจนในการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งทุกกิจกรรม โครงการ งาน ส่งผลถึงการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

9) ข้อควรตระหนักในการประเมินคุณภาพภายใน

9.1) ผู้ประเมินควรมีความรู้ลึกและเข้าใจบริบทของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้งในแง่มุมของภาระงาน โครงสร้าง เทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในการบริหาร และการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และมีประสบการณ์เพียงพอ เพื่อการช่วยชี้แนะการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน และตรงประเด็นเกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาอย่างแท้จริง

9.2) ผู้ประเมินควรวิเคราะห์ข้อถกเถียงด้วยใจเป็นกลาง โดยพิจารณาจากข้อมูลหลักฐานที่เก็บรวบรวมจากหลาย ๆ ด้าน ทั้งข้อมูลปัจจุบัน และผลการประเมินการดำเนินงานที่ผ่านมา (อาจพิจารณาย้อนหลัง 3 ปี) ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าในการพัฒนาว่าอยู่ในระดับใด

9.3) สิ่งที่มีคุณค่ามากที่สุดที่ได้รับจากการประเมินภายในของสถานศึกษา คือ การได้รับข้อชี้แนะ คำแนะนำ แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่เป็นรูปธรรมและปฏิบัติได้จริง ดังนั้น ผู้ประเมินจึงควรรู้ความเคลื่อนไหวของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

9.4) การกำหนดระยะเวลาดำเนินการประเมินภายในของสถานศึกษานั้น ให้สถานศึกษา กำหนดได้เองตามความเหมาะสม แต่ควรสอดคล้องกับสภาพและบริบทของการดำเนินงาน เพื่อความสะดวก ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐาน เช่น แผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา แผนการเรียนรู้อันทีทักหลังสอนรายงานประชุม เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า เอกสารหลักฐานต่าง ๆ นั้น เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ไม่ใช่การสร้างเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม

9.5) การเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของการสังเกตและสัมภาษณ์นั้น ควรกระทำด้วยความระมัดระวัง ต้องสร้างความรู้สึกรับเป็นมิตรมากกว่าการจับผิดหรือการกล่าวโทษ และควรพูดคุย สอบถามด้วยความสุภาพและสร้างความไว้วางใจเป็นอันดับแรก ก่อนที่จะสอบถามเพื่อการเก็บ รวบรวมข้อมูลต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 8) กล่าวว่า การประกันคุณภาพ การศึกษา (Quality Assurance) เป็นกลไกสำคัญที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง การประกันคุณภาพมีหลักการ สำคัญ คือ การกระจายอำนาจ การเปิดโอกาสให้มี ส่วนร่วมในการทำงาน และการแสดงความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ ระบบการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษาประกอบ ด้วยกระบวนการดำเนินงานที่สัมพันธ์กัน 3 ส่วน คือ

1) การประเมินคุณภาพภายใน ซึ่งดำเนินการได้โดยสถานศึกษาเองหรือ การประเมินโดย หน่วยงานต้นสังกัด

2) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาต้องมีการติดตาม ตรวจสอบ ความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการกิจกรรมงานเป็นระยะ มีผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน เพื่อการ รวบรวมสารสนเทศ และผลการติดตามตรวจสอบมาใช้ปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้จะแสดงว่า สถานศึกษาทำงานอย่างเป็นระบบแล้วยังเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับการติดตามตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด อย่างน้อย 1 ครั้ง

3) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อให้เกิดการยกระดับ คุณภาพให้สูงขึ้น โดยมีมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นเป้าหมาย ในการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาจเพิ่มเติมมาตรฐานที่เฉพาะเจาะจงเหมาะสมกับสภาพของ ชุมชนได้ มาตรฐานจะเป็นกรอบ ควบคุมการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 13-17) ได้กล่าวถึงแนวทางการ ประเมินคุณภาพภายในไว้ว่าการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็น การประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาตามที่สถานศึกษากำหนดสำหรับใช้เป็นทิศทางการ บริหารจัดการศึกษาในความรับผิดชอบของสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป โดยมีแนวทางในการ ดำเนินการ ดังนี้

1. การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาควรกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพของสถานศึกษาที่พึงประสงค์ เป็นการส่งเสริม กำกับดูแล ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การประเมินตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาแต่งตั้ง คณะกรรมการหรือคณะทำงานประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีเครื่องมือการประเมินตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพ นำผลการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไปใช้และพัฒนา สำหรับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่อยู่ในระดับปรับปรุงจะต้องนำมาแก้ไขปรับปรุงตามระยะเวลาที่เหมาะสมที่ผู้ปฏิบัติได้กำหนดไว้

3. การรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาสรุปผลการประเมินและเขียนรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อนำไปวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป และยังได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในไว้ดังนี้

1. ขั้นการเตรียมการ

1.1. การเตรียมความพร้อมของบุคลากรทุกคน โดยทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายในประเด็นที่สำคัญๆ เช่น การประเมินคุณภาพคืออะไร มีความสำคัญต่อการพัฒนาอย่างไร ขั้นตอนการประเมินคุณภาพเป็นอย่างไร เน้นย้ำกับบุคลากรในการให้ความร่วมมือการตอบคำถามหรือการสัมภาษณ์ โดยยึดหลักการตอบตามสิ่งที่ปฏิบัติจริงและผลที่เกิดขึ้นจริง เน้นย้ำให้บุคลากรทุกคนตระหนักว่าการประเมินคุณภาพ คือ ภารกิจประจำของทุกคนที่ต้องร่วมมือกันทำอย่างต่อเนื่อง สร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการทำงานเป็นทีม และต้องพัฒนาความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ ทักษะเกี่ยวกับการกำหนดกรอบมาตรฐานการประเมิน การสร้างเครื่องประเมินตามมาตรฐานการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการประเมิน และการเขียนรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐาน

1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รับผิดชอบในการประสานงาน กำกับดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำร่วมกันเป็นทีม ซึ่งคณะกรรมการหรือคณะทำงานควรประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู นักเรียน บุคลากรในสถานศึกษา รวมไปถึงผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวกับสถานศึกษา

2. ขั้นการดำเนินงาน

ขั้นการดำเนินงานเป็นกระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพครบวงจร (PDCA) ของเคมมิ่ง ซึ่งวงจรเคมมิ่งประกอบด้วย การวางแผน (Plan) ปฏิบัติตามแผน (Do) ตรวจสอบผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา (Check) และพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ (Act) โดยมีลักษณะเป็นวงจรต่อเนื่อง

2.1 การวางแผนการปฏิบัติงาน (P) จะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของการประเมินให้ชัดเจน โดยใช้กรอบมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นแนวทางการดำเนินงาน รวมไปถึงการวางแผนผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน ระยะเวลาและทรัพยากรที่ต้องใช้สำหรับการจัดทำแผนของสถานศึกษา เช่น แผนปฏิบัติการประจำปี แผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แผนงบประมาณ แผนการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น กำหนดวิธีการประเมินตัวบ่งชี้ความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน วางแผนการเก็บข้อมูล วางแผนการวิเคราะห์ สรุปและรายงานผล

2.2 การดำเนินงานตามแผน (D) ศึกษามาตรฐานการศึกษาตัวบ่งชี้ ผู้บริหารควรให้การส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรทำงานอย่างมีความสุข โดยจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติ กำกับ ติดตามการทำงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้และให้การนิเทศ

2.3 การตรวจสอบผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา (C) โดยวางกรอบการตรวจสอบผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาสร้างเครื่องมือการประเมินตามมาตรฐานการศึกษา กำหนดเกณฑ์การประเมินตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการศึกษา ดำเนินการตรวจสอบการดำเนินงานและสรุปผลการตรวจสอบการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา

2.4 การนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาปรับปรุง (A) สถานศึกษานำผลการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษามาวิเคราะห์วางแผนการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานของสถานศึกษาในส่วนที่เป็นจุดที่ควรพัฒนา ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินของสถานศึกษาตามแนวทางที่สถานศึกษาเลือกใช้ แล้วดำเนินการตรวจสอบผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการบรรลุหรือไม่ ซึ่งเป็นการย้อนกลับไปดำเนินตามขั้นตอนที่ 1 ใหม่ เพื่อนำไปวางแผนพัฒนาการปฏิบัติงานในระยะต่อไป สำหรับงานที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้พัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นไป

3. ขั้นการจัดการรายงานผลการประเมิน

เมื่อสถานศึกษาดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาเสร็จแล้วจะจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา พร้อมสรุปจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษา ให้หน่วยงานต้นสังกัด ผู้เกี่ยวข้อง และสาธารณชนทราบ

วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2552: 83-85) ได้สรุปถึง การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา คือ การประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด เป็นการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมตามมาตรฐาน และตัวบ่งชี้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อร่วมกันประเมินความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการของสถานศึกษาอันจะได้ เป็นสารสนเทศเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาและการจัดสรรทรัพยากรของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

อุทุมพร จามรมาน (2550: 13-14) ได้สรุปถึงการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้

ขั้นที่ 1 การแบ่งกลุ่มประเมินตัวเอง โดยแต่ละกลุ่มประเมินสิ่งที่ทำไปแล้วในการศึกษาปีการศึกษาที่ผ่านมาว่า กลุ่มของตนทำงานไปแล้วมีคุณภาพระดับใดพร้อมทั้งระบุหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 กลุ่มระดมสมองระบุนิ้อแก้ไขจุดอ่อน เสริมจุดแข็งของงานที่ทำว่าจะแก้ไขอย่างไร เสริมอย่างไรในภาคการศึกษาหน้า โดยมุ่งที่การแก้ไข เสริมการทำงานของตน แทนการขอคน เงิน ทรัพยากรตัวสุดเพิ่ม

ขั้นที่ 3 แต่ละกลุ่มรายงานให้ที่ประชุมใหญ่ได้ทราบถึงผลประเมินตนเอง ซึ่งเป็นการประกันคุณภาพภายในแบบหนึ่ง

ขั้นที่ 4 ผู้บริหารสถานศึกษา นำข้อมูลมาเขียนรายงานการประเมินตนเองระดับสถานศึกษาเสนอทุกคนในสถานศึกษา เพื่อให้เห็นภาพรวมของหน่วยงานของตนและเสนอหน่วยงานระดับสูง

จากนิยามดังกล่าวสรุปได้ว่า การประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องตรวจสอบและประเมินตนเอง ตามสภาพบริบทของสถานศึกษาที่แท้จริง เป็นการดำเนินการเก็บรวบรวมผลการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามตัวชี้วัดความสำเร็จและเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้เพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานเทียบกับเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดซึ่งเป็นการตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้วยตนเอง ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุง หรือพัฒนาการดำเนินการเพื่อยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องต่อไป

2.2.4 การกำหนดเครื่องมือการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

การประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจะมีเครื่องมือในการดำเนินการที่คล้ายคลึงกันดังหน่วยงานต่าง ๆ ที่กำหนดเครื่องมือในการดำเนินการ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559: 1-18) กำหนดกรอบการประเมินตั้งแต่ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน ดังนี้ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหาร และการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 4 ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล พร้อมคำอธิบายความ ละเอียดประกอบมาตรฐานเพื่อทำความเข้าใจในการนำสู่การปฏิบัติ 2) กำหนดประเด็นพิจารณา ประกอบการประเมินในแต่ละมาตรฐาน 3) กำหนดเกณฑ์การตัดสินคุณภาพของมาตรฐานมี 4 ระดับ คือ ระดับ 4 ดีเยี่ยม ระดับ 3 ดี ระดับ 2 พอใช้ และ ระดับ 1 ปรับปรุง ในแต่ละระดับจะมีเกณฑ์การ ให้ระดับคะแนนในแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจน

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2561: คำชี้แจง) กล่าวว่า กฎกระทรวงการ ประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 กำหนดให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไป ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศกำหนด ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 9 ประเด็นการประเมิน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีว ศึกษาที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา และมาตรฐานที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการ เรียนรู้

ในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นการประเมินผล และการติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานั้นจะต้องมีเกณฑ์การ ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในเชิงประจักษ์ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงได้จัดทำแนวทางการประเมินคุณภาพการ ศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 ที่มีเกณฑ์การประเมินคุณภาพการ ศึกษาของสถานศึกษา สามารถวัดและประเมินผลคุณภาพได้ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านครู ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม และด้านปัจจัยพื้นฐาน ซึ่งมีความสัมพันธ์และ เชื่อมโยงกับมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561

จากสารระดังกล่าว สรุปได้ว่า การกำหนดเครื่องมือการประเมินคุณภาพการศึกษา จะมี เครื่องมือสำคัญ คือ มาตรฐานการศึกษา สารระรายละเอียดประกอบมาตรฐาน ประเด็นการประเมิน เกณฑ์การประเมินคุณภาพสามารถวัดและประเมินผลคุณภาพได้ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ คำนำน้หนักคะแนนการตัดสิน เป็นต้น

2.2.5 การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2553: ,13-17) ได้กล่าวเกี่ยวกับการประเมิน คุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ไว้ว่า การประเมินคุณภาพภายในตาม

มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นขั้นตอนทางการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กระทำโดยบุคคลภายในหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

การประเมินคุณภาพภายในถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการเพื่อที่จะได้ทราบขีดความสามารถในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าบรรลุตามเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาหรือไม่ นำผลการประเมินไปแก้ไขข้อบกพร่องทันที เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) การประเมินภายในถือเป็นกระบวนการตรวจสอบการทำงานหรือการประเมินตนเอง (Self- Evaluation) ของสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพภายในควรยึดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นหลัก อย่างไรก็ตามควรสะท้อนภาพความสำเร็จที่ชัดเจนอย่างน้อย 2 ด้าน คือ

1) คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรของสถานศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในทุกระดับชั้น พฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียน โดยระบุได้ถึงกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีความเสี่ยง กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน กลุ่มผู้เรียนที่มีคุณลักษณะยังไม่เป็นไปตามที่พึงประสงค์ เพราะข้อมูลจากการประเมินเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาประสบความสำเร็จตามที่กำหนดไว้หรือไม่อันนำไปสู่การปรับปรุงการบริหารจัดการต่อไป

2) คุณภาพการศึกษาด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดไว้แล้วในทุกมาตรฐาน ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการการประเมิน เช่น ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจสอบจากเอกสารหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นต้น

การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและการส่งเสริมสนับสนุนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด โดยเฉพาะการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกัน แตกต่างในเรื่องของจุดเน้นและบทบาทในการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในเป็นการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาโดยบุคลากรในหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะช่วยในการปรับปรุง พัฒนาให้

บรรลุป่าหมายและนำข้อมูลไปสู่การพัฒนาปรับปรุงตนเองและพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างบทบาทของหน่วยงานต้นสังกัดกับสถานศึกษาในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษากับการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา

2.3 การประเมินบนพื้นฐานของหลักฐาน (Evidence - based assessment)

2.3.1 ความหมายการประเมินบนพื้นฐานของหลักฐาน (Evidence - based assessment)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 (2561: 15,26) กล่าวว่า Evidence - based assessment เป็นการประเมินคุณภาพที่เน้นการประเมินตามหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามสภาพจริงของสถานศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล สังเคราะห์และตีความข้อมูล จากหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ สืบค้น นำข้อมูลหลักฐานที่มีความชัดเจน มีเหตุผลไปใช้ประกอบการพิจารณาและตัดสินใจ

อรพรรณ โตสิงห์ (2555: 3) ให้ความหมาย การประเมินบนพื้นฐานของหลักฐาน (Evidence - based assessment) ไว้ว่า เป็นการใช้ข้อมูลที่ เชื่อถือได้ ซึ่งได้จากกระบวนการสืบค้น วิเคราะห์ สังเคราะห์ อย่างเป็นระบบเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจในกระบวนการรักษาพยาบาล มีหลักการที่สำคัญประกอบด้วย 1) ใช้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ 2) ข้อมูลนั้น ๆ ได้จากกระบวนการสืบค้นอย่างเป็นระบบ 3) มีการนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นระบบ 4) นำมาใช้ในการตัดสินใจในกระบวนการรักษาพยาบาล

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการได้ให้ความหมาย (อ้างถึงใน จุฬารุท ๒๕๕๖: ๕๒-๕๓.) ไว้ดังนี้

Foss and Bandstein (2008) ได้ให้ความหมายของการประเมินหลักฐานเชิงประจักษ์ หมายถึง การประเมินโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ อันเป็นแนวคิดหลักที่อยู่บนพื้นฐานของงานวิจัยทางวิชาการที่ดีที่สุด ซึ่งความหมายดังกล่าว สอดคล้องกับความหมายของการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence – Based Evaluation)

Sackett et al. (1996) ได้ให้ความหมายของการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ หมายถึง กระบวนการสืบค้นหาหลักฐานความรู้จากงานวิจัย หรือจาก best practice นำมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ และกำหนดเป็นแนวปฏิบัติ หรือจัดทำเป็นมาตรฐานที่นำไปสู่การปฏิบัติ

Muir Gay (1997) ได้อธิบายความหมายของการปฏิบัติโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ว่า เป็นการปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง (doing the right things right) กล่าวคือ ไม่เพียงแต่เป็นการปฏิบัติ สิ่งนั้นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและอยู่ในระดับมาตรฐานที่ดีที่สุดหรือมีคุณภาพเพิ่มขึ้นเท่านั้น แต่แน่ใจว่าการปฏิบัตินั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องคือเกิดผลดีมากกว่าผลเสีย นั่นคือเราต้องการหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ทำให้เรารู้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่เราต้องปฏิบัติโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ จึงเป็นการเชื่อมโยงหลักฐานหรือความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ซึ่งหลักฐานหรือความรู้ที่ต้องสร้างมาโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จะเห็นได้ว่า การปฏิบัติโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มุ่งเน้นที่การสร้างเชื่อมั่นในผลลัพธ์ของการปฏิบัติว่าผู้รับบริการได้รับสิ่งที่

ที่ดีที่สุดโดยมีผลงานวิจัยยืนยันประกอบกับการเชี่ยวชาญของผู้ปฏิบัติที่ให้บริการอย่างเหมาะสมตามบริษัทของผู้รับบริการที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล

Houser และ Omen (2010) ได้ให้ความหมายของการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ หมายถึง การใช้หลักฐานที่ดีที่สุดที่ได้มาจากกระบวนการวิทยาศาสตร์ผสมผสานกับความเชี่ยวชาญของบุคลากรวิชาชีพ รวมทั้งคำนึงถึงสิทธิและคุณค่าของผู้ป่วย ในการปฏิบัติดูแลผู้ป่วย

จากความหมายดังกล่าวการประเมินบนพื้นฐานของหลักฐาน (Evidence-based assessment) หมายถึง การประเมินผลการปฏิบัติงานโดยใช้หลักฐานที่เกิดจากการปฏิบัติงานจริง เป็นหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ ที่มีความชัดเจน มีเหตุผลไปใช้ประกอบการพิจารณาและประเมินตัดสินคุณภาพในการดำเนินการ ซึ่งได้จากกระบวนการสืบค้น วิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นระบบ

2.3.2 หลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-based assessment)

มีนักวิชาการได้ให้ความหมาย (อ้างถึงใน จุฬารุท กระทบ, 2556: 54) ดังนี้

หลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence) เป็นคำที่ใช้กันมากขึ้นตามลำดับในช่วง 10 ปี ที่ผ่าน มาควบคู่กับการพัฒนาการปฏิบัติโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในสาขาวิชาชีพด้านสุขภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการ evidence แปลว่า หลักฐาน เครื่องพิสูจน์ยืนยัน ทำให้ชัดเจน พยานหลักฐาน วัตถุประสงค์ (Webster' dictionary)

Lomas และคณะ (2005) ให้ความหมายไว้ว่า หลักฐานเชิงประจักษ์ คือ ข้อเท็จจริงที่ใช้เพื่อสนับสนุนหรือสรุป

SE Team (2008) ให้ความหมายไว้ว่า หลักฐานเชิงประจักษ์ คือ ผลลัพธ์ของการพิจารณาอย่างเป็นระบบในผลผลิตการทำงาน (ผลงานที่สร้างขึ้น) หรือการสังเกตการณ์ที่พิจารณาระบุว่าเครื่องมือใดในการปฏิบัติงานของบุคคลตรงกับเกณฑ์ (ระดับคุณภาพ) ที่ระบุไว้สำหรับความสามารถต่าง ๆ ตามที่กำหนด

จุฬารุท กระทบ (2556: 54) ให้ความหมายของคำว่าหลักฐานเชิงประจักษ์ หมายถึง ข้อมูลหรือสารสนเทศที่มีการสังเคราะห์ ใช้ตัดสินการปฏิบัติงานได้ โดยมาจากการวิจัย ประสบการณ์ ความชำนาญของอาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หรือความพึงพอใจของผู้รับบริการ โดยข้อมูลหรือสารสนเทศ ผ่านการพิสูจน์ทางการปฏิบัติและได้รับการยอมรับ รวมทั้งผ่านการรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว

จากความหมายดังกล่าวหลักฐานเชิงประจักษ์ หมายถึง ผลที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จากการปฏิบัติงานจริง เป็นผลที่สามารถพิสูจน์ได้ว่ามีการดำเนินการและมีผลที่ได้จากการดำเนินการนั้น แล้วนำมาตัดสินคุณค่าของผลงาน ว่ามีคุณภาพหรือมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอยู่ในระดับใดเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดและตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

2.4 แนวคิดการประเมินงานตามแนวคิดของระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9000

มาตรฐานคุณภาพ ISO 9000 เป็นมาตรฐานเกี่ยวกับระบบบริหารงานคุณภาพเพื่อให้ลูกค้าพึงพอใจด้วยการยึดหลักการคุณภาพที่มุ่งเน้นให้มีการจัดขั้นตอนการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะทำให้สินค้าหรือบริการเป็นไปตามความต้องการของลูกค้าตั้งแต่แรกได้รับทุกครั้งและตลอดไป (บรรจง จันมาศ, 2543: 16, 145-155) ซึ่งกระบวนการหนึ่งที่สำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงระดับคุณภาพนั้นคือกระบวนการประเมินงาน ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

2.4.1 การประเมินงานตามระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9000

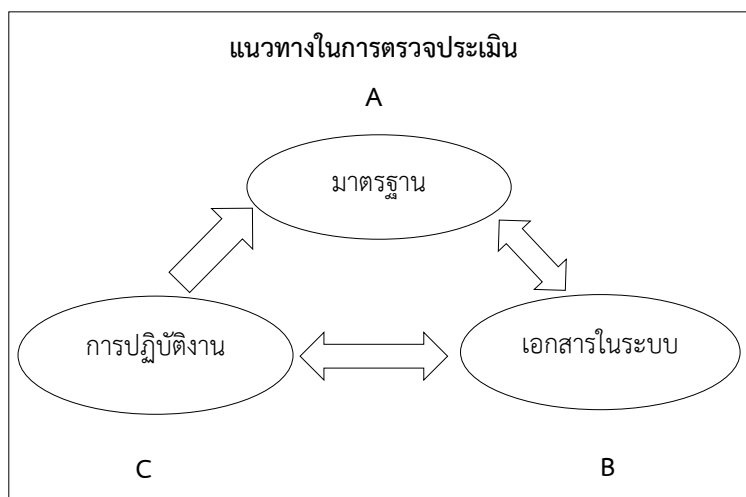
1) คำนิยามการประเมินงานตามระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9000

AUDIT	= การตรวจสอบ ตรวจสอบติดตาม ตรวจสอบประเมิน
ASSESSMENT	= การประเมิน
INSPECT	= ตรวจสอบ
CHECK	= ตรวจ

การตรวจสอบ (Audit) กับการประเมิน (Assessment) สองคำนี้เป็นคำพ้อง (Synonym) กันมักจะใช้สลับแทนกันได้ ในหนังสือเล่มนี้จะใช้คำว่า “การประเมิน” เพื่อขจัดความหมายที่ส่วนมากเป็นไปในทางลบของคำว่า “การตรวจสอบ” เพราะคำว่าตรวจสอบนั้น หมายถึง การที่ผู้ตรวจสอบจะมองหาข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นและต้องมีการจัดการอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างรุนแรง แต่ในทางตรงข้าม การประเมิน คือ วิธีหนึ่งของการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งผู้ประเมิน (Assessor) จะเป็นผู้พิจารณาว่าองค์กรได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือไม่โดยไม่สามารถทำการลงโทษหรือจัดการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ ดังนั้น คำว่า “ผู้ประเมิน” จะแสดงถึงลักษณะของ ISO 9000 และให้ความรู้สึกที่ดีกว่าคำว่า “ผู้ตรวจสอบ” แต่การประเมินภายในหรือการตรวจสอบติดตามภายใน นิยมใช้ “Internal Audit” ส่วนการประเมินเพื่อขอรับใบรับรองหรือโดยบุคคลที่ 3 นั้นนิยมใช้ “Assessment”

การตรวจสอบติดตามระบบบริหารคุณภาพ (Quality System Audit) คือ การประเมินว่ากิจกรรมคุณภาพและผลที่เกิดขึ้นมีการปฏิบัติตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งเป็นการตรวจสอบสิ่งที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่ควรเกิดขึ้น การประเมินนั้นเป็นไปอย่างมีระบบอิสระ ไม่นำข้อบกพร่องต่าง ๆ หรือจุดอ่อนที่ได้ค้นพบไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป มิใช่เป็นการจับผิดตัวบุคคล ในการประเมินต้องมีแผนดำเนินการ ซึ่งมีรายละเอียดของกิจกรรมการประเมินคุณภาพและการปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความแน่ใจได้ว่า องค์กรที่ได้ทำการประเมินนั้นได้ปฏิบัติตามที่เขียนไว้ในเอกสารอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ต้องมีหลักฐานและเอกสารประกอบชัดเจนโดยเฉพาะส่วนที่ไม่เข้าเกณฑ์จะต้องมีหลักฐานยืนยันและเซ็นรับทราบตามข้อเท็จจริงที่ระบุไว้ นอกจากนั้นยังสามารถแยกแยะให้ได้ผลจากการประเมินในด้านปริมาณและ

คุณภาพ หลักฐานที่ใช้ยืนยันในการประเมินเหล่านี้จะต้องมีการสอบกลับได้ด้วย ซึ่งมีแนวทางในการตรวจสอบระบบดังนี้



ภาพที่ 2-3 แสดงแนวทางในการตรวจประเมิน

ลำดับขั้นตอน

1. ตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารเทียบกับมาตรฐาน

$$A = B$$

2. ตรวจสอบการปฏิบัติงานเทียบกับเอกสาร

$$B = C$$

*ถ้า $A = B$ และ $B = C$

ดังนั้น $C = A$

2.4.2 ทักษะและเทคนิคของผู้ประเมิน

- 1) ต้องมีการเตรียมตัวและมีประสิทธิภาพ
- 2) ต้องประสานงานกับคน
- 3) หัวหน้าผู้ประเมินรับผิดชอบงานประเมิน
- 4) ผู้ประเมินภายในอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายบริหาร
- 5) ต้องมีใบตรวจเช็คเพื่อแสดง
 - วัตถุประสงค์การประเมินในองค์กร
 - ครอบคลุมข้อกำหนดทุกหัวข้อ ทุกกิจกรรมที่จะประเมิน
 - อาจเป็นมาตรฐานหรือเฉพาะกรณีที่เป็น
- 6) คำถามของผู้ประเมินที่จะต้องใช่

- คำถามแบบเปิด (Open) เพื่อจะได้ข้อมูลกว้างขวาง
- คำถามแบบปิด (Close) ใช้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น
- ถามปัญหาต่าง ๆ (Problem) ใช้ถามเมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้น

2.4.3 คุณสมบัติและจรรยาบรรณของผู้ประเมิน

- 1) ต้องเป็นผู้ที่เข้าใจระบบบริหารคุณภาพ ISO 9000 เป็นอย่างดี
- 2) ได้ผ่านการฝึกอบรมการประเมินระบบบริหาร ISO 9000 มาแล้ว มีคุณสมบัติที่จะเป็นผู้ประเมินได้
- 3) จับประเด็นได้เร็ว และจับประเด็นที่เป็นนัยสำคัญได้
- 4) เป็นผู้ที่กล้าซักถาม และสื่อความหมายข้อความได้ดี
- 5) มีบุคลิกภาพเป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือ
- 6) เป็นผู้มีความยุติธรรม ไม่ใช้อำนาจเกินขอบเขต
- 7) เข้าใจวัตถุประสงค์ของการประเมินชัดเจนและดำเนินการประเมินอย่างต่อเนื่องตามขั้นตอน
- 8) ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในขอบเขตไม่ก้าวล่วงงานบุคคลอื่น
- 9) เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ถูกประเมิน โดยดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป็นมิตรไม่ถามจนน่ารำคาญ และควรฟังมากกว่าพูด
- 10) ต้องดำเนินการเป็นทางการและมีมารยาทตามวัฒนธรรมโดยต้องมีการประสานงานกันก่อนลงมือประเมิน
- 11) ต้องมีความพร้อมและมีประสิทธิภาพในการเตรียมการโดยมีใบตรวจประเมินครอบคลุมวัตถุประสงค์ข้อกำหนดทุกข้อและทุกกิจกรรม
- 12) หัวหน้าผู้ประเมินต้องวางแผนและรับผิดชอบการประเมิน

2.4.4 การวางแผนการประเมิน

หัวหน้าผู้ประเมินจะต้องมีการวางแผนในการดำเนินงาน ซึ่งจะต้องเลือกผู้ประเมินอย่างเหมาะสม มีแผนดำเนินการประเมิน ซึ่งต้องจัดไว้อย่างชัดเจนในการกำหนดการ มีด้านกิจกรรม เวลา และหน่วยงานที่จะประเมิน รวมทั้งผู้รับผิดชอบใช้ใบตรวจสอบในทุกกิจกรรม คำถามและข้อสงสัยต่าง ๆ จะต้องได้รับคำตอบพร้อมทั้งบันทึกรวบรวมข้อเท็จจริงไว้เป็นหลักฐาน ติดตามกระบวนการต่าง ๆ พร้อมสรุปผลการประเมินและจัดทำรายงาน

การรายงานต้องรายงานตามแบบฟอร์มที่เป็นมาตรฐาน เรียงข้อเท็จจริงตามลำดับความสำคัญอ้างอิงมาตรฐานการประเมินขององค์กร ต้องรายงานตามความจริง และไม่ลำเอียง จัดให้มีการสอบกลับและติดตามผลได้ ในการติดตามผลก็มีหลักการเดียวกันกับการประเมินในครั้งแรก

วัตถุประสงค์ต้องชัดเจนและตรงเป้า และต้องแน่ใจว่าสิ่งที่ได้แก้ไขนั้นถูกต้องบรรลุผลที่ตั้งไว้ มีเอกสารยืนยันการร้องขอแก้ไข (Corrective Action Request) ด้วย

2.4.5 หลักพื้นฐานของการประเมิน

1) ผู้ประเมินต้องเป็นผู้ที่น่าเชื่อถือ ไม่ถูกครอบงำใด ๆ ทั้งสิ้น และผลของการประเมินจะต้องเป็นข้อมูลจริงนำมาใช้ได้ โดยต้องมีหลักฐานยืนยันออกมาเป็นรูปธรรมอันเป็นข้อเท็จจริง และสามารถสอบกลับได้ และผู้ประเมินต้องเป็นอิสระในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองได้และแนะนำในกิจกรรมต่าง ๆ ได้

2) การประเมิน ต้องมีหลักฐานในการประเมิน ซึ่งเป็นข้อมูลที่จะค้นหาได้ง่ายและสอบกลับได้ มีการประเมินตามระยะเวลา

3) การรายงานการประเมินผลนั้น จะต้องรายงานในการบริหารการประเมิน ตั้งแต่มีการวางแผนที่เหมาะสม มีแผนดำเนินงานที่ชัดเจน โดยมีเป้าหมายกำหนดการประเมินซึ่งกำหนดกิจกรรมเวลาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการประเมิน ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการประเมินที่วางไว้

2.4.6 ชนิดของการประเมิน

การประเมินแบ่งออกได้เป็น 3 แบบ คือ

1) การประเมินภายในโดยบุคคลที่ 1 (First-Party Assessment) หรือการตรวจติดตามภายใน (Internal Audit)

ในข้อกำหนดมาตรฐานระบบบริหาร ISO 9000 นั้น โดยมีข้อหนึ่งได้ระบุให้องค์กรมีระบบการประเมินภายใน ซึ่งเป็นการใช้บุคลากรภายในองค์กรเป็นผู้ประเมิน โดยสลับหน่วยงานกันประเมินเป็นการตรวจติดตามระบบคุณภาพขององค์กร คือมีการสำรวจตรวจสอบอย่างเป็นระบบและเป็นเอกเทศ เพื่อประเมินว่า กิจกรรมที่มีผลกระทบต่อคุณภาพและผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องเป็นไปตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ และแนวทางเหล่านั้นได้ถูกนำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ มีการบันทึกข้อบกพร่องต่าง ๆ หรือสิ่งที่ไม่เป็นตามเกณฑ์เพื่อดำเนินการแก้ไขต่อไป แล้วแจ้งให้ผู้บริหารรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องตามสายงานทราบพิจารณา เพื่อที่จะพัฒนาระบบคุณภาพขององค์กรให้เป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายที่วางไว้

การประเมินภายในมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อตรวจสอบสมรรถนะของระบบคุณภาพในองค์กร
- 2) เพื่อค้นหาสิ่งที่ทำให้คุณภาพด้อยลง
- 3) เพื่อปรับปรุงระบบคุณภาพภายในองค์กร
- 4) เพื่อตรวจประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ซึ่งจะเห็นได้ว่าจุดประสงค์ที่แท้จริงนั้นก็เพื่อค้นหาจุดอ่อนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ไม่ใช่เป็นการจับผิดตัวบุคคล ผู้ตรวจประเมินต้องได้รับการอบรมสร้างสมประสบการณ์มามากพอควร เพื่อที่จะได้มีวิธีการประเมินได้อย่างเหมาะสม

2) การประเมินโดยผู้ซื้อหรือที่ปรึกษาหรือโดยบุคคลที่ 2 (Second-Party Assessment)

เป็นการประเมินตามที่ได้ตกลงกันไว้ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งผู้ซื้อมีสิทธิประเมินระบบคุณภาพขององค์กรผู้ขายได้ รวมทั้งมีการบันทึกและข้อเสนอแนะในการแก้ไขกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้ สำหรับที่ปรึกษาถ้าองค์กรได้เชิญมาเพื่อประเมินก็ต้องมีระบบในการประเมิน มีการบันทึก และเสนอข้อแก้ไขในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

การประเมินจากผู้ซื้อ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อคัดเลือกผู้ขาย
- 2) เพื่อค้นหาจุดอ่อนและจุดแข็งของระบบบริหารงาน
- 3) เพื่อช่วยผู้ขายในการพัฒนาระดับคุณภาพในองค์กร
- 4) เพื่อติดตามสมรรถนะ
- 5) เพื่อติดตามการปฏิบัติการแก้ไขและข้อบกพร่อง

3) การประเมินเพื่อออกใบรับรอง โดยบุคคลที่ 3 (Third-Party Assessment)

เป็นการประเมินโดยผู้ประเมินจากสถาบันที่ออกใบรับรอง ซึ่งองค์กรที่จะขอใบรับรองระบบคุณภาพ ISO 9000 นั้น เสนอยื่นคำขอไปพร้อมกับเอกสารต่าง ๆ เช่น คู่มือคุณภาพ คู่มือขั้นตอนการทำงาน คู่มือการทำงาน และเอกสารเกี่ยวข้องต่าง ๆ ไปให้ผู้ประเมินอ่านก่อนมาตรวจโรงงาน องค์กร

การประเมินจากบุคคลที่ 3 มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อขอรับรองมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000
- 2) เพื่อตรวจแทนผู้ซื้อ
- 3) เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดไว้

2.4.7 ขั้นตอนการประเมินภายใน

1) ขั้นตอนการประเมินภายในโดยบุคคลที่ 1 (First-Party Assessment) เป็นการประเมินองค์กรโดยบุคลากรในองค์กร แต่สลับหน่วยงานกันประเมิน แบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ

กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหน่วยงานที่จะประเมิน	QMR
ขั้นตอนที่ 2 กำหนดเจ้าหน้าที่ที่จะทำการประเมิน	QMR
ขั้นตอนที่ 3 ประชุมคณะผู้ประเมินเพื่อวางแผนและทำ Checklist	ผู้นำคณะประเมิน

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการประเมิน	คณะประเมิน
ขั้นตอนที่ 5 รายงานสรุปผลการประเมิน	ผู้นำคณะประเมิน
ขั้นตอนที่ 6 พิจารณาและแจ้งผู้เกี่ยวข้องแก้ไข	QMR
ขั้นตอนที่ 7 ปรับปรุงแก้ไข	หน่วยงาน

2) ขั้นตอนการประเมินโดยบุคคลที่ 2 (Second-Party Assessment)

ขั้นตอนการประเมินโดยบุคคลที่ 2 นี้ สามารถที่จะนำขั้นตอนการประเมินภายในโดยบุคคลที่ 1 หรือการตรวจติดตามภายในมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ได้ โดยนำเอาส่วนที่จำเป็นซึ่งเป็นการรับรองระบบคุณภาพจะใช้ได้กับลูกค้าเพียงรายเดียวเท่านั้น คือลูกค้ารายที่เข้าประเมินนั่นเอง แต่จะให้ลูกค้ารายอื่นรับรองระบบคุณภาพขององค์กรไปด้วยนั้นคงเป็นไปได้ เพราะไม่สามารถโอนการรับรองคุณภาพสู่ลูกค้ารายอื่นได้

3) ขั้นตอนการประเมินโดยบุคคลที่ 3 (Third-Party Assessment)

เป็นการประเมินจากผู้ประเมินภายนอกองค์กร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้การรับรองระบบคุณภาพ ISO 9000 เพื่อการออกใบรับรองระบบคุณภาพ ซึ่งหน่วยงานที่ให้การรับรองระบบคุณภาพนี้ มีทั้งหน่วยงานของรัฐบาลและของเอกชน สำหรับในประเทศไทย มีหน่วยงานของรัฐบาลคือ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) กระทรวงอุตสาหกรรม และมีบริษัทเอกชนซึ่งเป็นตัวแทนของสถาบันการรับรองระบบคุณภาพจากต่างประเทศอีกไม่ต่ำกว่า 10 แห่ง

การให้การรับรองระบบคุณภาพ หมายถึง การให้การยอมรับความสามารถขององค์กรในการปฏิบัติตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับระบบคุณภาพ เมื่อได้รับการรับรองระบบคุณภาพแล้ว หน่วยงานที่ทำการประเมินจะออกใบรับรองระบบคุณภาพให้

ขั้นตอนการประเมินโดยบุคคลมี 4 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการก่อนการประเมิน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นดำเนินการประเมิน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสรุปและรายงานผล

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการปฏิบัติแก้ไข

ขั้นตอนที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ขั้นตอนที่ 1 การประเมินภายในโดยบุคคลที่ 1 (First - Party Assessment) หรือการตรวจติดตามภายใน (Internal Audit) มีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหน่วยงานที่จะประเมิน

ผู้จัดการโครงการ ISO 9000 หรือตัวแทนฝ่ายบริหารQMR เป็นผู้วางแผนในการประเมินภายใน โดยกำหนดให้มีการประเมินไว้ทุกกระยะ 6 เดือนเป็นอย่างน้อย โดยวิธีง่าย ๆ เช่น การกำหนดไว้ในตาราง ดังนี้

กำหนดการประเมินภายในปี พ.ศ. 2540	
มกราคม	กรกฎาคม
8-12 ม.ค.	8-12 ม.ค.
ส่วนคลังวัสดุ	ส่วนคลังวัสดุ
15-19 ม.ค.	15-19 ม.ค.
ส่วนจัดซื้อ	ส่วนจัดซื้อ

กำหนดการประเมินนี้เป็นการวางแผนขั้นต้นเท่านั้น ถ้าการประเมินในช่วงที่ 1 นี้พบปัญหาที่จะต้องแก้ไขปรับปรุง กำหนดการในช่วงต่อไปก็จะมีการเปลี่ยนแปลง

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดเจ้าหน้าที่ที่จะทำการประเมิน

ตัวแทนฝ่ายผู้บริหาร QMR เป็นผู้คัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่จะทำการประเมิน โดยมีวิธีเลือกดังนี้คือ

- 1) ต้องเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมเรื่องการประเมินภายในมาแล้ว
- 2) เป็นผู้ที่ไม่สังกัดหน่วยงานที่จะเข้าประเมิน
- 3) เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ
- 4) เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี กล่าวหา สื่อความหมายได้ดี
- 5) เป็นผู้ที่เข้าใจระบบบริหารคุณภาพ ISO 9000 เป็นอย่างดี

คณะประเมินชุดหนึ่งมีไม่เกิน 3 คน ใช้เวลาในการประเมินไม่เกิน 1-2 วัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดขององค์กร

ขั้นตอนที่ 3 ประชุมคณะผู้ประเมินเพื่อวางแผนและทำ Checklist ก่อนที่จะมีการประชุมต้องศึกษาระบบเอกสารคุณภาพขององค์กรให้เข้าใจก่อน เช่น ศึกษา 1) คู่มือคุณภาพ (Quality Manual) 2) คู่มือขั้นตอนการทำงาน (Procedure Manual) เปิดการประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องต่อไปนี้อย่างงานให้ผู้ประเมินรับผิดชอบโดยกำหนดขอบเขตหน้าที่ให้ชัดเจน และจัดทำ Checklist 1) วิธีการทำ First in - First out เป็นอย่างไร 2) วิธีการแบ่งของดี ของเสียเป็นอย่างไร มีการควบคุมวัสดุที่เสื่อมสภาพอย่างไร โดยปกติแล้ว Checklist จะประกอบด้วยคำถาม 2 ประเภทคือคำถามทั่วไป ซึ่งใช้ถามได้ทุกหน่วยงาน คำถามเฉพาะหน่วยงาน หรือเฉพาะกิจกรรมนั้น ๆ ลักษณะคำถามที่ใช้ ใช้คำถามเปิด เพื่อจะได้ข้อมูลกว้างขวาง เช่น ทำไมอย่างไร ใช้คำถามปิด เช่น ใช่ หรือไม่ใช่ พยายามใช้เท่าที่จำเป็น (อย่าให้ Checklist เป็นตัวจำกัดคำถาม) 3) จัดทำกำหนดการประเมิน 4) แจ้งหน่วยงานที่จะเข้าประเมิน โดยการส่งเอกสารกำหนดการเพื่อยืนยัน หรือจะแจ้งทางโทรศัพท์ตามไปอีกก็ได้

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการประเมิน

4.1 เปิดประชุมระหว่างผู้ถูกประเมินกับผู้ประเมิน เพื่ออธิบาย วัตถุประสงค์ และวิธีการประเมินโดยเน้นให้ทราบว่า การประเมินเป็นการประเมินระบบไม่ใช่ประเมินบุคคล ทั้งยังเป็นการช่วยพัฒนาการทำงาน พยายามสร้างทัศนคติที่ดี เพราะจะเป็นผลให้ง่ายต่อการประเมินและเมื่อพบสิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดก็จะได้ได้รับความร่วมมือในการปรับปรุง แก้ไขเป็นอย่างดี

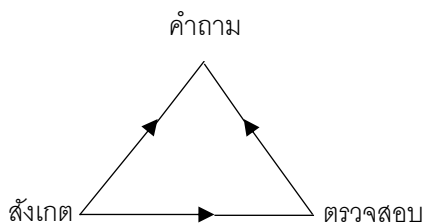
4.2 ดำเนินการประเมินตามแผนที่วางไว้ โดยสุ่มตัวอย่างประเมินระบบตามขอบเขตของการประเมิน สิ่งปฏิบัติในการประเมิน ได้แก่

1) การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งตามขอบเขตการประเมิน เพื่อประเมินความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานและความถูกต้องในการปฏิบัติ โดยเทียบกับเอกสารระบบคุณภาพ

2) การตรวจเอกสารที่ใช้ในการทำงาน ได้แก่ บันทึกคุณภาพ (Quality Record) ซึ่งเป็นแบบฟอร์มบันทึกต่าง ๆ ที่ใช้เป็นหลักฐานยืนยันมาตรฐานการทำงาน

3) การถามคำถาม ตรวจสอบการปฏิบัติงาน ว่าเป็นไปตามข้อกำหนดมาตรฐาน ISO 9000 ทั้ง 20 ข้อหรือไม่

4) กระบวนการค้นหาข้อมูล ได้แก่ คำถาม สังเกต และตรวจสอบ เป็นวงจรดังรูป



5) การประเมินขั้นตอนการทำงานตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดขั้นตอนหรือเรียกว่า การประเมินตามเส้นทางการประเมิน ซึ่งเป็นการประเมินความต่อเนื่องในการทำงาน

4.3 ปิดประชุมสรุปผลร่วมกับหน่วยงานที่เข้าประเมิน

- 1) เริ่มด้วยการกล่าวขอบคุณ
- 2) ชี้แจงกติกา
- 3) ทบทวนวัตถุประสงค์
- 4) สรุปข้อดี
- 5) สรุปข้อเสีย ข้อผิดพลาดที่ตรวจพบ
- 6) สรุปข้อสังเกต
- 7) จบด้วยการขอบคุณ

ขั้นตอนที่ 5 รายงานสรุปผลการประเมิน

เมื่อคณะประเมินสรุปผลเรียบร้อยแล้ว ก็จัดทำรายงานเสนอผู้บริหาร ซึ่งจะเป็นตัวแทนฝ่ายบริหาร คือ QMR เพื่อรับทราบและดำเนินการต่อไป กรณีที่พบว่า มีข้อบกพร่องหรือจุดที่ไม่ได้ปฏิบัติตามวิธีปฏิบัติที่ได้กำหนดในเอกสารให้ทำการออกใบรับรองของการปฏิบัติการแก้ไขเสนอการสรุปผลการประเมินสำคัญมากเพราะเป็นการสรุปผลปัญหาที่ตรวจพบ ต้องให้หน่วยงานยอมรับข้อผิดพลาดนั้น และเมื่อพบปัญหาหรือข้อบกพร่องแล้วต้องโยงไปถึงต้นตอที่แท้จริงของปัญหาโดยเก็บหลักฐานและข้อมูลที่เป็นรูปธรรม อย่าใช้ความรู้สึกเป็นเหตุในการอ้างอิง

สิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. การไม่เป็นไปตามข้อกำหนดแบบหลัก (Major Nonconformance) ได้แก่ การที่ระบบโดยรวมไม่เป็นไปตามข้อกำหนดมาตรฐาน ทำให้ระบบบริหารงานคุณภาพเสียไป หรือกรณีมีการไม่เป็นไปตามข้อกำหนดแบบรองหลายข้อ การประเมินภายในต้องไม่พบสิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดแบบนี้เลย จึงจะสามารถตัดสินใจให้ผู้ประเมินจากภายนอกเข้าประเมินให้

2. การไม่เป็นตามข้อกำหนดแบบรอง (Minor Nonconformance) ได้แก่ การไม่ปฏิบัติตามระเบียบการปฏิบัติที่องค์กรกำหนด หรือไม่เป็นไปตามข้อกำหนดมาตรฐานในสิ่งที่ทำให้ระบบบริหารคุณภาพเสีย สำหรับสิ่งที่สังเกตเห็น (Observation) เป็นการรายงานข้อแนะนำ สิ่งที่คุณประเมินพิจารณาว่าสิ่งนั้นอาจกลายเป็นสิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดได้ในภายหลังแต่ไม่จำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขตามระบบ

ขั้นตอนที่ 6 พิจารณาและแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้อง

เมื่อตัวแทนฝ่ายบริหารได้รับรายงานสรุปผลการประเมินแล้ว เมื่อมีข้อบกพร่องที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขก็จัดทำแบบฟอร์มแจ้งกับผู้เกี่ยวข้องให้ทราบ

ก่อนส่งใบแจ้งขอแก้ไข ผู้แทนฝ่ายบริหารต้องลงทะเบียนไว้ก่อนเพื่อตรวจสอบว่าเสร็จตามกำหนดหรือไม่

วันที่ตอบกลับ คือ ใบแจ้งผลคืน และระบุว่าได้แก้ไขเรียบร้อยแล้ว แล้วนำข้อมูลไปวางแผนประเมินในช่วงต่อไป

ขั้นตอนที่ 7 ขั้นปรับปรุงแก้ไข

ผลที่ได้รับจากการประเมิน คือ การปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดที่ค้นพบเพื่อทำให้ระบบเป็นไปตามมาตรฐาน ซึ่งการปฏิบัติการแก้ไข (Corrective Action Request) ตามข้อกำหนดระบุให้จัดทำเอกสารและคงไว้ซึ่งวิธีการดำเนินการแก้ไข ตัวแทนฝ่ายบริหารจึงต้องดูแลระบบโดยต้องแก้ไขเมื่อถึงกำหนด

ขั้นตอนการดำเนินการแก้ไข อาจแบ่งออกได้ 2 ขั้นตอน ได้แก่ การแก้ปัญหาขั้นต้น (Corrective Action) และการป้องกันปัญหาในระยะยาว (Preventive Action) โดยต้องกำหนด

ระยะเวลาการแก้ปัญหาไว้ เมื่อถึงกำหนดการดำเนินการแก้ไขเสร็จจะมีการประเมินผลการแก้ไข ปัญหาอย่างเหมาะสมและเพียงพอ โดยมีการติดตามผลในการประเมินภายในครั้งถัดไป

สำหรับการประเมินภายในครั้งแรก ๆ อาจพบสิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดจำนวนมาก และเป็นปัญหา แต่ในการประเมินครั้งถัด ๆ ไป สิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดจะลดลงหลังจากได้รับการแก้ไขตามระบบ ซึ่งระบบจะพร้อมรับการประเมิน (Assessment) จากผู้ให้การรับรองมาตรฐาน เมื่อประเมินแล้วพบสิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดแบบ Minor เพียงเล็กน้อยหรือไม่พบเลย เมื่อมีการปรับปรุงแก้ไขแล้วก็กรอกลงในแบบฟอร์มใบแจ้งขอแก้ไขแล้วส่งกลับไปให้ผู้แทนฝ่ายบริหาร

ข้อควรพิจารณาในการประเมินภายใน

1) ผู้ประเมินนั้นจะต้องไม่ใช่ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจกรรมที่เข้าประเมิน ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเล่นพรรคเล่นพวกอันจะทำให้การประเมินไม่ได้ผล นอกจากนี้ผู้ประเมินจะต้องได้รับการอบรมหลักสูตรการตรวจประเมินภายในก่อน

2) ในเรื่องกำหนดการนัดหมายที่ระบุสถานที่นัดหมายไว้ชัดเจนนั้น ถ้าหน่วยงานมีเหตุฉุกเฉิน หรือมีปัญหาที่จะต้องแก้ไขด่วน ควรจัดการประเมิน และทำการนัดหมายใหม่

3) ในระหว่างการประเมินนั้น ควรสร้างบรรยากาศให้เป็นกันเองอย่าทำให้เกิดความรู้สึก เหมือนถูกจับผิด

4) ขณะประเมินควรใช้ Checklist เพื่อช่วยในการเก็บประเด็นสำคัญให้ครบถ้วน และควรใช้คำถามเปิดและเจาะลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่กว้างขวาง ต้องจัดทำบันทึกข้อมูลและขอหลักฐานเพื่อช่วยวิเคราะห์ปัญหาที่เป็นรูปธรรม

5) ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่จะเข้าประเมินก็ไม่ควรทำการประเมิน ให้ทำรายงานถึงตัวแทนฝ่ายบริหารเพื่อดำเนินการต่อไป ไม่จำเป็นต้องอธิบายหรือโต้เถียงกับหน่วยงานนั้น

6) Internal Audit = Internal Assessment
= First-Party Assessment

7) การประเมินภายใน นิยมใช้ Internal Audit

8) การประเมินเพื่อขอใบรับรองระบบคุณภาพนิยมใช้ Assessment

จากสารดังกล่าว สรุปได้ว่า ในการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในโดยบุคลากรภายในองค์กรนั้น ๆ ทำการประเมินเองนั้น ผู้ประเมินจะต้องมีทักษะและเทคนิคในการประเมินที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะต้องได้รับการพัฒนา สร้างความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อการประเมิน การคัดเลือกผู้ประเมินจึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่หน่วยงานต้องคัดเลือกให้เหมาะสม ส่วนกระบวนการประเมินจะต้องมีการวางแผนการประเมินไว้อย่างชัดเจนโดยการประชุมวางแผนการประเมิน มีวางแผนกระบวนการดำเนินการประเมินที่เหมาะสมเมื่อดำเนินการประเมินแล้วผู้ประเมินจะต้องทำ

การสรุปรายงานผลการประเมิน เสนอผู้บริหารพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ กำหนดนโยบายในการปรับปรุง แก้ไข แจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องดำเนินการปรับปรุง แก้ไข ต่อไป

2.5 ระบบบริหารงานตามวงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA

2.5.1 วงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA หรือ “Deming Cycle”

ธิดารักษ์ รัตนมณี (2555: 3-6) ได้กล่าวถึง วงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA หรือ “Deming Cycle” ไว้ดังนี้

การบริหารคุณภาพงานด้วยวัฏจักรเดมมิง (Deming Cycle) คือ การหมุนของวัฏจักร PDCA ซึ่งเป็นคำ ย่อมาจาก “Plan – Do – Check - Act” แปลว่า “วางแผน-ปฏิบัติ-ตรวจสอบ-ปรับปรุง” เป็นวงจรบริหารจัดการที่ ต้องดำเนินการอย่างมีวินัย ให้ครบวงจร เพื่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) ซึ่งแนวคิดวัฏจักร PDCA นี้ วอลเตอร์ ชิวฮาร์ท (Walter Schewhart) เป็นผู้พัฒนาขึ้นเป็นคนแรกในปี ค.ศ. 1939 และเอ็ดวาร์ด เดมมิง (Edward Deming) เป็นผู้นำมาเผยแพร่ในประเทศญี่ปุ่นเป็นคนแรก เมื่อปี ค.ศ. 1950 จนเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ทำให้นิยมเรียกวัฏจักรนี้อีกชื่อหนึ่งว่า “วัฏจักรเดมมิง (Deming Cycle)” นอกจากนี้ โนริอะคิ คะโนะ ยังได้กล่าวว่า PDCA ว่าเป็นวัฏจักรแห่งการบริหาร ส่วน ฮิโตชิ คูเม กล่าวว่ามีจุดมุ่งหมายที่แท้จริง ของ PDCA ซึ่งเป็นกิจกรรมพื้นฐานในการบริหารคุณภาพนั้น มีแค่ 4 เพียงแค่การปรับแก้ผลลัพธ์ที่เบี่ยงเบนออกจากเกณฑ์มาตรฐานให้กลับมาอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องการเท่านั้น แต่ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงด้วย การป้องกันมิให้เกิดผลเสียซ้ำซ้อน พร้อมกับการยกระดับมาตรฐานให้สูงขึ้นในแต่ละรอบของ PDCA

เอ็ดวาร์ด เดมมิง ได้เสนอขั้นตอนของการบริหารคุณภาพงาน “วัฏจักรเดมมิง” ไว้ 4 ขั้นตอน

1. การจัดทำและวางแผน (Plan) ได้แก่

1.1 ทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนแล้วกำหนดหัวข้อควบคุม (Control Item) ซึ่งตามปกติได้แก่ Q-C-D-S-M-E (Quality-Cost-Delivery-Safety-Morale-Environment)

1.2 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการบรรลุให้แก่หัวข้อควบคุมแต่ละข้อ

1.3 กำหนดวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

2. การปฏิบัติตามแผน (Do) ได้แก่

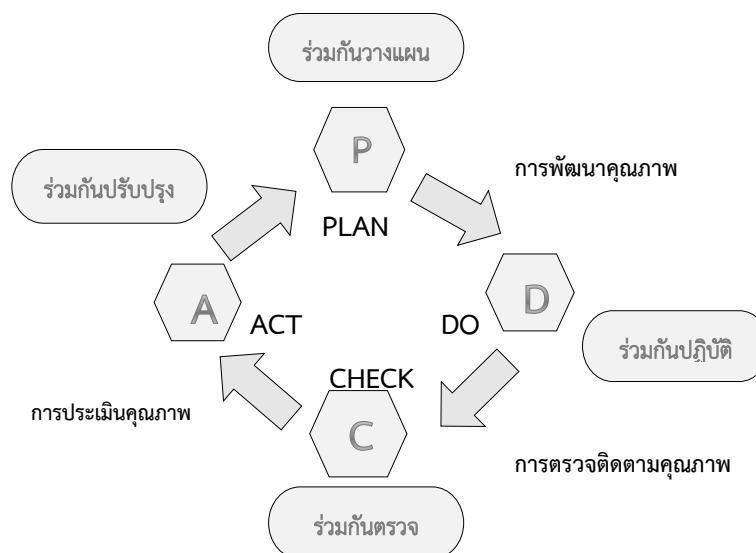
2.1 หาความรู้เกี่ยวกับวิธีดำเนินการนั้นด้วยวิธีการฝึกอบรมหรือศึกษาด้วยตนเอง

2.2 ดำเนินการตามวิธีที่กำหนด

2.3 เก็บรวบรวมบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์ของหัวข้อควบคุม

3. การติดตามประเมินผล (Check) ได้แก่
 - 3.1 ตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานเป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐานหรือไม่
 - 3.2 ตรวจสอบว่าค่าที่วัดได้ (ของตัวแปรที่เกี่ยวข้อง) อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่
 - 3.3 ตรวจสอบว่า (ของหัวข้อควบคุม) ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่
4. การกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่เป็นไปตามแผน (Act) ได้แก่
 - 4.1 ถ้าการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐาน ก็หามาตรการแก้ไข
 - 4.2 ถ้าผลลัพธ์ที่ได้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ก็ค้นหาสาเหตุและแก้ไขที่ต้นตอเพื่อมิให้เกิดปัญหา ซ้ำซ้อนขึ้นอีก
 - 4.3 ปรับปรุงกระบวนการทำงานและเอกสารวิธีทำงานมาตรฐาน

ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและแนวคิดกระบวนการบริหารคุณภาพงานด้วยวัฏจักรเดมมิ่ง (Deming Cycle) ถ้าพิจารณาแนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย 1) การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ และการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน 2) การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนด 3) การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแล และการประเมินคุณภาพการบริหารคุณภาพงานด้วยวัฏจักรเดมมิ่ง ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบและการปรับปรุงจะเห็นว่ามีคุณสมบัติคล้องกันอย่างเป็นระบบ



ภาพที่ 2-4 กระบวนการบริหารคุณภาพงานด้วยวัฏจักรเดมมิ่ง (Deming Cycle)

จะเห็นได้ว่าการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพและการประเมินคุณภาพ คือกระบวนการบริหารคุณภาพงานด้วยวัฏจักรเดมมิ่ง (Deming Cycle) โดยการควบคุมคุณภาพ คือการที่สถานศึกษาต้องร่วมกันวางแผน และดำเนินการตามแผน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

ตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษา ส่วนการตรวจสอบคุณภาพ คือการที่สถานศึกษาต้องร่วมกันตรวจสอบ เพื่อพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพให้เป็นตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา เมื่อสถานศึกษามีการตรวจสอบตนเองแล้ว หน่วยงานในเขตพื้นที่และต้นสังกัดก็เข้ามาช่วยติดตาม และประเมินคุณภาพเพื่อให้ความช่วยเหลือในการ ปรับปรุงสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้สถานศึกษาอบอุ่นใจและเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพอยู่เสมอ ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีความสอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการบริหารงานคุณภาพด้วยวัฏจักรเดมมิ่ง (Deming cycle: PDCA) คือ

1. **ขั้นวางแผน (Plan:P)** ได้แก่ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การพัฒนา มาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. **ขั้นปฏิบัติตามแผน (Do:D)** ได้แก่ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. **ขั้นตรวจสอบ (Check:C)** ได้แก่ การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ การประเมินคุณภาพการศึกษา การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
4. **ขั้นปรับปรุง (Act:A)** ได้แก่การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

เกียรติพงษ์ อุดมธนะธีระ (2561: 1-2) ได้กล่าวถึงวงจรการควบคุมคุณภาพ (PDCA Cycle) หรือ วงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle) ดังนี้ วงจรการควบคุมคุณภาพ (PDCA Cycle) หรือ วงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle) คือ แนวคิดการพัฒนาการทำงานเพื่อควบคุมคุณภาพงานให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พัฒนามาจากแนวคิดของ วอลท์เตอร์ ชิวฮาร์ต (Walter Shewhart) นักสถิติในงานอุตสาหกรรม ต่อมาแนวคิดนี้เริ่มเป็นที่รู้จักกันมากขึ้นเมื่อเอดวาร์ด เดมมิ่ง (W.Edwards Deming) นักจัดการบริหารคุณภาพ ได้นำเสนอและเผยแพร่ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการทำงานของพนักงานภายในโรงงานให้ดีขึ้น ซึ่งจะใช้ในการค้นหาปัญหาอุปสรรคในขั้นตอนการทำงานโดยพนักงาน จนเป็นที่รู้จักกันในชื่อว่า วงจรเดมมิ่ง หรือ วงจร PDCA

แนวคิดวงจร PDCA เป็นแนวคิดที่ง่ายไม่ซับซ้อน สามารถนำไปใช้ได้เกือบจะทุกกิจกรรม จึงทำให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมากขึ้นทั่วโลก PDCA เป็นอักษรนำของภาษาอังกฤษ 4 คำคือ

1. การวางแผน (Plan) คือ การวางแผนการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการทำงานที่ได้ผล งาน การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง การพัฒนาสิ่งใหม่ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน มีส่วนที่สำคัญเช่น การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย กำหนดการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินการ และกำหนดงบประมาณที่จะใช้ การวางแผนที่ดีควรต้องเกิดจากการศึกษาที่ดี มีการวางแผนไว้รัดกุมรอบคอบปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของงานและเหตุการณ์ แผนที่ได้ต้องช่วยในการคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นและสามารถช่วยลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นได้ การวางแผนควรมีการกำหนด

- การกำหนดเป้าหมาย
- วัตถุประสงค์
- กำหนดผู้รับผิดชอบ
- ระยะเวลาดำเนินการ
- งบประมาณที่กำหนด
- มีการเสนอเพื่อขออนุมัติก่อนดำเนินการ เป็นต้น

2. ปฏิบัติตามแผน (Do) คือ การดำเนินการเพื่อให้ได้ตามแผนที่มีการกำหนดไว้ อาจมีการกำหนดโครงสร้างคณะทำงานรองรับการดำเนินการ เช่น คณะกรรมการ ฯลฯ กำหนดวิธีในการดำเนินงาน ขั้นตอน ผู้ดูแลรับผิดชอบ ผู้ตรวจสอบและทำการประเมินผล การปฏิบัติการควรมี

- มีคณะทำงานคอยควบคุม กำหนดนโยบาย ติดตามตรวจสอบการทำงาน
- มีการกำหนดขั้นตอนที่ชัดเจน
- มีวิธีการดำเนินการที่สามารถดำเนินการได้จริง ไม่ยากจนเกินความสามารถของผู้ที่จะทำ
- มีผู้รับผิดชอบดำเนินการที่ชัดเจน เพียงพอ
- มีระยะเวลาที่กำหนดที่เหมาะสม
- มีงบประมาณในการทำงาน เป็นต้น

3. ตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน (Check) คือ ขั้นตอน que เริ่มเมื่อมีการดำเนินโครงการตามข้อ 2 ควรจะต้องทำการประเมินผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้หรือไม่ อาจประเมินในส่วน การประเมินผลงานการดำเนินการ การประเมินผลการดำเนินตามขั้นตอน และการประเมินผลงานตามเป้าหมายของแผนงานที่ได้มีการกำหนดไว้ ในการประเมินนี้เราอาจสามารถทำได้เองโดยใช้คณะกรรมการที่รับผิดชอบในแผนการดำเนินงานภายในเป็นการประเมินตนเอง แต่การใช้คนภายนอกมาช่วย เพราะน่าจะได้ผลการประเมินที่ดีกว่าที่ทีมงานภายใน เพราะอาจมีปัญหาช่วยกันประเมินผลให้ดีขึ้นจริง แนวทางที่จะใช้ในการประเมินเช่น

- กำหนดวิธีการประเมินแยกให้ชัดเจนสามารถทำได้ง่าย
- มีรูปแบบการประเมินตรงกับเป้าหมายในงานที่ทำ
- มีคณะผู้จะเข้าทำการประเมินที่มีความรู้เพียงพอ
- แนวคำตอบผลของการประเมิน ต้องสามารถตอบโจทย์และตรงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้
- เน้นการประเมินปัญหา จุดอ่อน ข้อดี จุดแข็ง ที่มีในการดำเนินการ เป็นต้น

4. ปรับปรุงแก้ไขพัฒนาต่อเนื่อง (Act) คือ การนำผลประเมินที่ได้มาทำการวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาแผน ในการปรับปรุงต่อไป ในส่วนนี้ควรจะเสนอแนะปัญหาแนวทางการปรับปรุงแก้ไข ปัญหา หรือการพัฒนาระบบที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไปอีกไม่มีที่สิ้นสุด

- ทำการระดมสมอง เพื่อหาทางแก้ไข ปัญหา จุดอ่อน ข้อดี จุดแข็ง ที่พบ ปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

- นำผลที่ได้จากการระดมสมองเสนอผู้เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาใช้วางแผนต่อไป
- กำหนดกลยุทธ์ในการจัดทำแผนครั้งต่อไป
- กำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินงานครั้งต่อไป

การพัฒนากระบวนการ PDCA เป็นการปรับปรุงพัฒนาระบบงานที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไปอีก โดยควรจะมีการดำเนินการต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด จึงเป็นที่มาขอแนวคิดการควบคุมคุณภาพและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในการปรับปรุงพัฒนาต่อเนื่องควรมีการดำเนินการเช่น

จากการศึกษากระบวนการพัฒนาคุณภาพ PDCA โดยสรุปได้ว่าเป็นกระบวนการบริหารงานให้มีคุณภาพ สามารถใช้ได้ทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (P) การลงมือปฏิบัติ (D) มีการตรวจสอบในขณะที่เราลงมือ ปฏิบัติงาน (C) และมีการปรับปรุงแก้ไขเมื่อมีข้อผิดพลาด (A) โดยมีการปรับปรุงแก้ไข งานในครั้งต่อไป ลักษณะเป็นวงจรเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเดิมซ้ำ ๆ อีกและเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีคุณภาพ จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการทำงานให้สูงขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง

2.6 การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน

คู่มือในการปฏิบัติงานนั้นมีความสำคัญยิ่งต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการทำงานยิ่งเพราะจะเป็นเครื่องมือให้ผู้ปฏิบัติงานได้ใช้เป็นคู่มือเพื่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีความหมาย ความสำคัญ แนวทางและองค์ประกอบ ในการจัดทำคู่มือดังกล่าว ดังนี้

2.6.1 ความหมาย ความสำคัญของคู่มือปฏิบัติงาน

เรื่องชัย จรุงศิริวัฒน์ (2561: 6-7) ให้ความหมายของคำว่า คู่มือปฏิบัติงาน หมายถึง เอกสารที่แสดงเส้นทางการทำงานในงานหลักของตำแหน่งตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ โดยระบุขั้นตอน รายละเอียดของกระบวนการต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน กฎระเบียบ ระเบียบที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานดังกล่าว ซึ่งจะต้องใช้ประกอบการปฏิบัติงานมาแล้ว และต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน

เสถียร คามาศักดิ์ (2553: 1) กล่าวว่า คู่มือปฏิบัติงาน หมายถึง เอกสารที่ใช้ประกอบการปฏิบัติงานใดงานหนึ่งที่กำหนดภาระหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง (JOB DESCRIPTION) มีคำอธิบายงานที่ปฏิบัติ ประวัติความเป็นมา มีแผนกลยุทธ์การปฏิบัติ กำหนดตัวชี้วัด การประเมินผล ซึ่งในแต่ละบท เรื่อง หัวข้อ ต้องมีความคิดหลัก วัตถุประสงค์ และเนื้อหา

สาระที่มีความสมบูรณ์ มีรายละเอียดครอบคลุมเนื้อหาในแต่ละเรื่อง มีกฎ ระเบียบ พระราชบัญญัติ หนังสือเวียน มติต่าง ๆ เอกสาร ที่เกี่ยวข้อง หลักเกณฑ์และวิชาการ เทคนิคหรือแนวทางในการปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ต้องใช้ประกอบการปฏิบัติงานมาแล้ว และต้องจัดทำเป็นรูปเล่ม

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2557: 1) กล่าวว่า คู่มือการปฏิบัติงานเปรียบเสมือนแผนที่บอกเส้นทางการทำงานที่มีจุดเริ่มต้น และสิ้นสุดของกระบวนการ ที่ระบุถึงขั้นตอนและรายละเอียดของกระบวนการต่าง ๆ ขององค์กรและวิธีควบคุมกระบวนการนั้น มักจัดทำขึ้นสำหรับลักษณะงานที่ซับซ้อน มีหลายขั้นตอนและเกี่ยวข้องกับคนหลายคน และสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานทำให้ได้งานที่มีคุณภาพตามที่กำหนด ผู้ปฏิบัติงานไม่เกิดความสับสน แต่ละหน่วยงานรู้งานซึ่งกันและกัน บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่สามารถทำงานแทนกันได้สามารถเริ่มปฏิบัติงานได้ อย่างถูกต้องและรวดเร็วเมื่อมีการโยกย้ายตำแหน่งงาน ลดขั้นตอนการทำงานที่ซับซ้อน ลดข้อผิดพลาดจากการทำงานที่ไม่เป็นระบบ ช่วยในการออกแบบระบบงานใหม่และปรับปรุงงาน ฯลฯ ซึ่งในการจัดทำ ผู้ทำจะต้องมีทักษะในด้านการวิเคราะห์การสื่อสาร ออกแบบและการประเมินผล

เทวิน ศรีดาโคตร (2561: 1) กล่าวว่า คู่มือการปฏิบัติงาน หมายถึง เอกสารที่แต่ละหน่วยงานสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ของหน่วยงานนั้นและใช้เป็นคู่มือสำหรับศึกษาการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานอื่นทั้งยังสามารถ ปรับปรุงให้สอดคล้องกับระเบียบวิธีและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปในอนาคต

เสถียร คามิศักดิ์ (2553 : 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของคู่มือการปฏิบัติงานว่านอกจากจะเป็นผลงานที่แสดงความเป็นผู้ชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้เชี่ยวชาญพิเศษแล้ว ยังแสดงให้เห็นประจักษ์ว่าเป็นผู้สั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (EXPERTISE) ที่ชวนขยายสนใจใฝ่รู้เพื่อสังคม พัฒนาศักยภาพ ความรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติราชการ ด้วยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งรู้จักพัฒนาปรับปรุง ประยุกต์ใช้ความรู้เชิงวิชาการ และเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ากับการปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และกล่าวถึง ประโยชน์ของคู่มือการปฏิบัติงานงานหลายประการ ดังนี้ ช่วยลดการตอบคำถาม ช่วยลดเวลาในการเรียนรู้งานช่วยส่งเสริมความมั่นใจในการทำงาน ช่วยให้เกิดความสม่ำเสมอในการทำงาน ช่วยลดความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นในการทำงาน ช่วยในการปรับปรุงงานและออกแบบกระบวนการงานใหม่ นอกจากนี้คู่มือการปฏิบัติงานยังสามารถนำไปใช้สำหรับเรื่องอื่น ๆ ได้อีกด้วย เช่น ใช้ฝึกอบรมพนักงานใหม่ ใช้รวบรวมประเด็นที่น่าสนใจ ใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงานและใช้ในการออกแบบระบบงานใหม่

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (ก.พ.ร) ให้ความสำคัญกับการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานและประโยชน์ของการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ไว้ดังนี้ (อ้างถึงใน เสถียร คามี ศักดิ์ (2553 : 4) 1. เพื่อให้การปฏิบัติงานในปัจจุบันเป็นมาตรฐานเดียวกัน 2. ผู้ปฏิบัติงานทราบและเข้าใจว่าควรทำอะไรก่อนและหลัง 3. ผู้ปฏิบัติงานทราบว่าควรปฏิบัติอย่างไร เมื่อใดกับใคร 4. เพื่อให้การปฏิบัติงานสอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายขององค์กร 5. เพื่อให้ผู้บริหารติดตามงานได้ทุกขั้นตอน 6. เป็นเครื่องมือในการฝึกอบรม 7. ใช้เป็นเอกสาร อ้างอิงในการทำงาน 8. ใช้เป็นสื่อในการประสานงาน 9. ได้งานที่มีคุณภาพตามกำหนด 10. ผู้ปฏิบัติงานไม่เกิดความสับสน 11. แต่ละหน่วยงานรู้งานซึ่งกันและกัน 12. บุคลากร หรือเจ้าหน้าที่สามารถทำงานแทนกันได้ 13. สามารถเริ่มปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เมื่อมีการโยกย้ายตำแหน่งงาน 14. ลดขั้นตอนการทำงานที่ซับซ้อน 15. ลดข้อผิดพลาดจากการทำงานที่ไม่เป็นระบบ 16. ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการทำงาน 17. ช่วยให้เกิดความสม่ำเสมอในการปฏิบัติงาน 18. ช่วยลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในการทำงาน 19. ช่วยลดการตอบคำถาม 20. ช่วยลดเวลาสอนงาน 21. ช่วยให้การทำงานเป็นมืออาชีพ 22. ช่วยในการออกแบบระบบงานใหม่และปรับปรุงงาน 23. ผู้ปฏิบัติงานทราบรายละเอียด และทำงานได้อย่างถูกต้อง 24. ทราบถึงตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ และ 25. ทราบถึงเทคนิคในการทำงาน

2.6.2 วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน และลักษณะที่ดีของคู่มือปฏิบัติงาน

เรื่องชัย จรุงศิริวัฒน์ (2561: 6-7) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานและลักษณะที่ดีของคู่มือปฏิบัติงาน ไว้ว่า วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน

- เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นมาตรฐานเดียวกัน
- ผู้ปฏิบัติงานทราบว่าควรปฏิบัติอย่างไร เมื่อใด กับใคร
- ผู้ปฏิบัติงานทราบและเข้าใจว่าควรจะทำอะไรก่อนและหลัง
- เป็นเครื่องมือฝึกอบรม
- ใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการทำงาน
- บุคลากรสามารถทำงานแทนกันได้
- ลดข้อผิดพลาดจากการทำงานที่ไม่เป็นระบบ

และอธิบายถึงลักษณะของคู่มือปฏิบัติงานที่ดีและโครงสร้างและรูปแบบของคู่มือปฏิบัติงาน ไว้อย่างสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2549:18) ว่าคู่มือปฏิบัติงานที่ดีต้องมีลักษณะ ดังนี้

- ชัดเจน เข้าใจง่าย
- เป็นประโยชน์ในการทำงานและฝึกอบรม
- เหมาะสมกับหน่วยงานและผู้ใช้งานแต่ละกลุ่ม

- มีความน่าสนใจ น่าติดตาม
- ความเป็นปัจจุบัน(Update) ไม่ล้าสมัย
- มีตัวอย่างประกอบ

ส่วนโครงสร้างและรูปแบบของคู่มือปฏิบัติงาน ไม่มีโครงสร้างและรูปแบบที่ชัดเจนเป็นมาตรฐาน สามารถเขียนได้หลายลักษณะตามรูปแบบของงาน คู่มือการปฏิบัติงานควรเขียนให้เข้าใจง่าย ยืดหยุ่น และรัดกุม ใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมกับผู้ใช้งาน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ 2549 (2549: 20) ได้กำหนดองค์ประกอบของคู่มือปฏิบัติงานในระบบบริหารจัดการเชิงคุณภาพ (Quality Management) ซึ่งประกอบด้วย

1. ปกและประวัติการแก้ไขเนื้อหา
2. วัตถุประสงค์ (Objectives)
3. ขอบเขต (Scope)
4. คำจำกัดความ (Definition)
5. หน้าที่ความรับผิดชอบ (Responsibilities)
6. ระเบียบปฏิบัติ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Procedure)
7. มาตรฐานคุณภาพงาน (Quality Control)
8. เอกสารอ้างอิง (Reference Document)
9. แบบฟอร์มที่ใช้ (Forms)
10. การควบคุมเอกสาร (Record of Documents)
11. ข้อมูลสารสนเทศ ฐานข้อมูลที่ใช้ในการปฏิบัติงาน (Information System)
12. ข้อเสนอแนะ เทคนิคในการปฏิบัติงาน/ปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไขและพัฒนางาน
13. ภาคผนวก

เทวิน ศรีดาโคตร (2561: 1) กล่าวว่า องค์ประกอบของคู่มือการปฏิบัติงานเป็นเอกสารที่จะบอกเล่าให้ทราบถึงกระบวนการว่า “ใคร?” ต้อง “ทำอะไร?” “ทำที่ไหน?” “ทำเมื่อไร?” และ “ทำไม?” และประกอบด้วย ต่าง ๆ ได้ แก่ บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 โครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบ บทที่ 3 หลักเกณฑ์วิธีการปฏิบัติงาน บทที่ 4 เทคนิคในการปฏิบัติงาน บทที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เป็นต้น

2.6.3 ขั้นตอนการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน และลักษณะที่ดีของคู่มือปฏิบัติงาน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2549: 19) กำหนดขั้นตอนการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน ไว้ตามลำดับดังนี้

- ศึกษารายละเอียดของงานจากเอกสาร
- สังเกตการณ์ปฏิบัติงานจริงจากหน้างาน

- จัดทำขั้นตอนการปฏิบัติ (Workflow) ขึ้นต้น
- จัดทำรายละเอียดตอนการปฏิบัติงานโดยละเอียด
- ตรวจสอบรายละเอียดขึ้นต้น (ทำความเข้าใจ)
- ตรวจสอบประเด็นกฎหมาย ระเบียบ
- ขออนุมัติการประกาศบังคับใช้คู่มือปฏิบัติงาน
- บันทึกเข้าระบบการควบคุมเอกสาร
- เผยแพร่คู่มือปฏิบัติงาน
- ฝึกอบรมและให้ความรู้วิธีการใช้งานคู่มือปฏิบัติงาน
- ทดสอบความเข้าใจของผู้ใช้งาน
- รวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงคู่มือ

จากแนวคิดการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน สามารถสรุปได้ว่า คู่มือการปฏิบัติงานเป็นเอกสารที่แต่ละหน่วยงานสร้างขึ้นโดยระบุขั้นตอน รายละเอียดของกระบวนการต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน กฎ ระเบียบ ระเบียบที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ของหน่วยงานนั้นและใช้เป็นคู่มือสำหรับศึกษาการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงาน อีกทั้งยังสามารถ ปรับปรุงให้สอดคล้องกับระเบียบวิธี และเทคโนโลยี ที่เปลี่ยนไปในอนาคต ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความต้องการการใช้งาน ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเป็นมาตรฐานเดียวกัน ผู้ปฏิบัติงานจะทราบว่าควรปฏิบัติอย่างไร เมื่อใด กับใคร ควรจะทำอะไรก่อนและหลัง ผู้เกี่ยวข้องสามารถใช้คู่มือดังกล่าวเป็นเครื่องมือฝึกอบรม ใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการทำงาน บุคลากรสามารถทำงานแทนกันได้ลดข้อผิดพลาดจากการทำงานที่ไม่เป็นระบบ ซึ่งสามารถเขียนได้หลายลักษณะตามรูปแบบของงาน

2.7 มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม

2.7.1 มาตรฐานการศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม

ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ข้อ 3 กำหนดว่า ให้สถานศึกษา แต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนดและตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2561 กำหนดให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาใช้มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 ในการจัดการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาด้านอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและการฝึกอบรมวิชาชีพ ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 9 ประเด็นการประเมินนั้น ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินการมีความสอดคล้องกับข้อกำหนด ทั้งสองประการดังกล่าว วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จึงได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม พ.ศ. 2561 ขึ้นเพื่อใช้

เป็นมาตรฐานในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและประกันคุณภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยฯ โดยการมีส่วนร่วมของครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อันได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสถานประกอบการ ทั้งนี้เพื่อให้มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม มีความสอดคล้องกับนโยบายทุกระดับ ครอบคลุมบทบาทหน้าที่ บริบท ของวิทยาลัยฯ และความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาของวิทยาลัยฯ ทุกกลุ่ม

ในการดำเนินการพิจารณามาตรฐานการศึกษาของวิทยาลัยฯ นี้ วิทยาลัยฯ ได้นำเสนอคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการวิทยาลัยฯ ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม พ.ศ. 2561 และประกาศใช้เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2561 เพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายของวิทยาลัยฯ ใช้เป็นแนวทางและเป้าหมาย ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยฯ อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องสืบไป โดยกำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยฯ ในภาพรวมให้อยู่ในระดับ “ยอดเยี่ยม” และโดยทุกตัวชี้วัดความสำเร็จอยู่ในระดับ “ยอดเยี่ยม” ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย (4.51-5.00) เช่นเดียวกัน ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 10 ประเด็นการประเมิน 16 ประเด็นการประเมินย่อย 58 ตัวชี้วัดความสำเร็จสรุปแสดงดังตารางที่ 2-1

ตารางที่ 2-1 แสดงรายละเอียดตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม

มาตรฐานการศึกษา	ประเด็นการประเมิน	ประเด็นการประเมินย่อย	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของ ผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาที่พึง ประสงค์	ประเด็นการประเมินที่ 1.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรมและ คุณลักษณะที่พึง ประสงค์	3	3
	ประเด็นการประเมินที่ 1.3 ด้านทักษะ		
	ประเด็นการประเมินที่ 1.4 ด้านความสามารถใน การประยุกต์ใช้และ ความรับผิดชอบ		
รวม		3	3
มาตรฐานที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา	ประเด็นการประเมินที่ 2.1 ด้านหลักสูตร อาชีวศึกษา	1	2
	ประเด็นการประเมินที่ 2.2 ด้านการจัดการเรียน การสอนอาชีวศึกษา	6	22

ตารางที่ 2-1 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษา	ประเด็นการประเมิน	ประเด็นการประเมินย่อย	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
	ประเด็นการประเมินที่ 2.3 ด้านการบริหารจัดการ	3	15
	ประเด็นการประเมินที่ 2.4 ด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ	1	11
	รวม	11	50
มาตรฐานที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	ประเด็นการประเมินที่ 3.1 ด้านความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	1	2
	ประเด็นการประเมินที่ 3.2 ด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย	1	3
	รวม	2	5
	รวมทั้งสิ้น	16	58

ที่มา : งานประกันคุณภาพการศึกษา วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์

ผู้สำเร็จการศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม เป็นผู้มีความรู้ ทักษะวิชาการ วิชาชีพ ทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีความสามารถในการประยุกต์ใช้การใช้ความรู้ ทักษะทางสังคมในการทำงาน และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา มีกิจนิสัยที่ดีตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 สามารถประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้รับการพัฒนาระหว่างเรียน ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนี้

ประเด็นการประเมินที่ 1 ด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นผู้มีความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติ และกิจนิสัยที่ดี ภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสาธารณะและมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม

ประเด็นการประเมินที่ 2 ด้านความรู้

ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียนหรือทำงาน โดยเน้นความรู้เชิงทฤษฎีหรือข้อเท็จจริงเป็นหลัก

ประเด็นการประเมินที่ 3 ด้านทักษะ

ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นผู้มีความสามารถปฏิบัติงานซึ่งบุคคลนั้นควรทำได้เมื่อได้รับมอบหมาย โดยสามารถเลือกใช้วิธีการจัดการและแก้ปัญหาการทำงานด้วยทักษะด้านกระบวนการคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้ตรรกะ ทักษะการหยั่งรู้และความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือทักษะการปฏิบัติหรือวิธีปฏิบัติที่มีความคล่องแคล่วและความชำนาญในการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิ อาชีวศึกษาแต่ละระดับ

ประเด็นการประเมินที่ 4 ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ

ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นผู้มีความสามารถของบุคคลที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ การใช้ความรู้ ทักษะทางสังคมในการทำงานหรือการศึกษอบรรณเพื่อพัฒนาวิชาชีพของบุคคลซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถในการสื่อสาร ภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบและความเป็นอิสระในการดำเนินการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เช่นความสามารถในการตัดสินใจ และความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

ประเด็นการประเมินย่อยที่ 1 การสำเร็จการศึกษา

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 1) ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาตามเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาของแต่ละหลักสูตร

ประเด็นการประเมินย่อยที่ 2 การมีงานทำและศึกษาต่อของผู้สำเร็จการศึกษา

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2) ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีงานทำ ประกอบอาชีพอิสระหรือศึกษาต่อภายใน 1 ปี

ประเด็นการประเมินย่อยที่ 3 ความพึงพอใจของสถานประกอบการ หน่วยงาน องค์กร หรือสถานศึกษาที่มีต่อคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 3) ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีผลการประเมินความพึงพอใจของสถานประกอบการ หน่วยงาน องค์กร หรือสถานศึกษา ตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป

มาตรฐานที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา

วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จัดการศึกษาอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ ตามหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร โดยจัดให้มีครูที่มีคุณวุฒิการศึกษา และจำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนด พัฒนาและใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กิจกรรมองค์การนักวิชาชีพฯ กิจกรรมลูกเสือวิสามัญการจัดกิจกรรมตามพระราชปณิธานด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯลฯ มีการบริหารจัดการทรัพยากรของสถานศึกษาตามแนวทางสถานศึกษาคุณธรรม และจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีการดำเนินการตามนโยบายสำคัญของหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา เช่น โครงการสถานศึกษาคุณธรรม โครงการสถานศึกษาตามรอยเบื้องพระยุคลบาท โครงการกองทุนทางการศึกษา โครงการอาชีพะสร้างช่างฝีมือ ฯลฯ ประกอบด้วยประเด็นการประเมิน ดังนี้

ประเด็นการประเมินที่ 2.1 ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา

ประเด็นการประเมินย่อยที่ 2.1.1 การพัฒนาและใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.1.1.1 ร้อยละของสาขาวิชา สาขางานที่มีการพัฒนา และใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะหรือปรับปรุงรายวิชาเดิม หรือกำหนดรายวิชาใหม่ หรือ กลุ่มวิชาเพิ่มเติม

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.1.1.2 ระดับคุณภาพเฉลี่ยในการพัฒนาหลักสูตร และใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะหรือปรับปรุงรายวิชาเดิม หรือกำหนดรายวิชาใหม่ หรือ กลุ่มวิชาเพิ่มเติม

ประเด็นการประเมินที่ 2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

ประเด็นการประเมินย่อยที่ 2.2.1 คุณวุฒิการศึกษาและจำนวนของครูผู้สอน

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.1.1 ร้อยละจำนวนครูที่มีคุณวุฒิการศึกษา สอดคล้องหรือตรงกับสาขาวิชาที่สอน

ประเด็นการประเมินย่อยที่ 2.2.2 การพัฒนาคุณภาพครูผู้สอน

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.2.1 ร้อยละของครูผู้สอนที่ได้รับการพัฒนาทั้ง ด้านวิชาการ วิชาชีพคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.2.2 ระดับคุณภาพเฉลี่ยการพัฒนาตนเองของ ครูผู้สอน

ประเด็นการประเมินย่อยที่ 2.2.3 การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.3.1 ระดับคุณภาพเฉลี่ยการจัดทำแผนการเรียน

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.3.2 ร้อยละของครูผู้สอนที่จัดทำแผนการจัดการ เรียนรู้สู่การปฏิบัติ โครงการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และนำแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติอย่าง ครบถ้วนสมบูรณ์

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.3.3 ระดับคุณภาพเฉลี่ยของแผนการเรียนรู้ฯ ของครูผู้สอน

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.3.4 ระดับคุณภาพเฉลี่ยการจัดการเรียนการสอน ของครู

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.3.5 ค่าร้อยละเฉลี่ยของครูที่จัดการเรียนการสอน อย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.3.6 ค่าร้อยละเฉลี่ยของครูผู้สอนที่บริหาร
จัดการชั้นเรียนอย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.3.7 ระดับคุณภาพเฉลี่ยการดูแล ช่วยเหลือ
แนะนำผู้เรียน

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.3.8 ระดับคุณภาพการส่งเสริม สนับสนุน กำกับ
ดูแลการจัดการเรียนการสอน (การนิเทศการสอน)

ประเด็นการประเมินย่อยที่ 2.2.4 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.4.1 ระดับคุณภาพในการจัดกิจกรรมเสริม
หลักสูตรตามพระราชบัญญัติการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.4.2 ระดับคุณภาพในการจัดกิจกรรมองค์การ
นักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย (อวท.)

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.4.3 ระดับคุณภาพในการจัดกิจกรรมลูกเสือ
วิสามัญ

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.4.4 ร้อยละของผู้เรียนที่แสดงออกถึงความเป็น
ผู้มีคุณธรรม จริยธรรม

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.4.5 ร้อยละของกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม และ
จริยธรรม ที่สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.4.6 ร้อยละของผู้เรียนชั้นปีสุดท้ายที่ลงทะเบียน
เรียนครบทุกรายวิชาตามโครงสร้างของหลักสูตร ที่มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.4.7 ร้อยละของผู้เรียนที่มีสุขภาวะที่ดี

ประเด็นการประเมินย่อยที่ 2.2.5 ด้านการทดสอบมาตรฐานวิชาชีพอาชีวศึกษา

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.5.1 ร้อยละของผู้เรียนชั้นปีสุดท้ายที่ลงทะเบียน
เรียนครบทุกรายวิชาตามโครงสร้างของหลักสูตร ปวช. และ ปวส.ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.5.2 ร้อยละของผู้เรียนชั้นปีสุดท้ายที่ลงทะเบียน
เรียนครบทุกรายวิชาตามโครงสร้างของหลักสูตร ที่มีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
ด้านอาชีวศึกษา (V-Net) ตั้งแต่ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติขึ้นไป

ประเด็นการประเมินย่อยที่ 2.2.6 ผลลัพธ์จากการจัดการเรียนการสอน

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.6.1 ระดับรางวัลที่ได้รับจากการประกวดแข่งขัน
ทักษะวิชาชีพและทักษะพื้นฐาน

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.2.6.2 ระดับการนำไปใช้ประโยชน์หรือระดับ
รางวัลที่ได้รับจากการประกวด

ประเด็นการประเมินที่ 2.3 ด้านการบริหารจัดการ

ประเด็นการประเมินย่อยที่ 2.3.1 การบริหารจัดการด้านบุคลากร

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.3.1.1 ระดับคุณภาพการบริหารสถานศึกษา
แบบมีส่วนร่วม

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.3.1.2 ระดับคุณภาพของกระบวนการบริหารงาน
บุคคล

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.3.1.3 ร้อยละของบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับ
การส่งเสริม พัฒนาด้านวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.3.1.4 ร้อยละของบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติ
ตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพได้ครบถ้วน

ประเด็นการประเมินย่อยที่ 2.3.2 การบริหารจัดการทรัพยากรของสถานศึกษา

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.3.2.1 ระดับคุณภาพในการบริหารจัดการ
สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน และครุภัณฑ์

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.3.2.2 ระดับคุณภาพการบริหารจัดการระบบ
สาธารณูปโภค

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.3.2.3 ระดับคุณภาพการบริหารจัดการศูนย์
วิทยบริการ สื่อ และแหล่งเรียนรู้

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.3.2.4 ระดับคุณภาพการบริหารจัดการระบบ
ข้อมูลสารสนเทศฯ

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.3.2.5 ระดับคุณภาพการบริหารจัดการระบบ
อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อการใช้งานด้านสารสนเทศฯ

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.3.2.6 ร้อยละของห้องเรียน ห้องปฏิบัติการที่
สามารถเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อการจัดการเรียนการสอนได้

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.3.2.7 ร้อยละของสาขางานที่พัฒนาห้องเรียน
เฉพาะทางต่อเนื่อง

ประเด็นการประเมินย่อยที่ 2.3.3 การบริหารงบประมาณ

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.3.3.1 ระดับคุณภาพในการบริหารงานแผนและ
งบประมาณ

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.3.3.2 ระดับคุณภาพการจัดซื้อจัดจ้างและการ
บริหารพัสดุ

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.3.3.3 ระดับคุณภาพในการบริหารงานการเงิน

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.3.3.4 ระดับคุณภาพในการบริหารงานบัญชี
 ประเด็นการประเมินที่ 2.4 ด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

ประเด็นการประเมินย่อยที่ 2.4.1 การดำเนินงานตามนโยบาย

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.4.1.1 ระดับคุณภาพในการบริหารจัดการโครงการ
 สถานศึกษาคุณธรรม

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.4.1.2 ระดับคุณภาพในการบริหารจัดการโครงการ
 สถานศึกษาตามรอยเบื้องพระยุคลบาท

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.4.1.3 ระดับคุณภาพในการบริหารจัดการโครงการ
 กองทุนทางการศึกษา

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.4.1.4 ระดับคุณภาพในการบริหารจัดการโครงการ
 อาชีวะสร้างช่างฝีมือ

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.4.1.5 ระดับคุณภาพในการจัดการศึกษาเฉพาะทางใน
 สาขางานเทคโนโลยีสิ่งทอ เคมีสิ่งทอและเทคโนโลยีเครื่องนุ่งห่ม (ตามนโยบายของรัฐบาลและหน่วยงานต้นสังกัด)

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.4.1.6 ระดับคุณภาพในการจัดการศึกษาร่วม อ.กรอ.อศ.
 เทคโนโลยีสิ่งทอและแฟชั่น (ตามนโยบายของรัฐบาลและหน่วยงานต้นสังกัด)

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.4.1.7 ระดับคุณภาพจัดการเรียนการสอนด้วยระบบ
 ทวิภาคีในระดับ ปวส. (ตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด)

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.4.1.8 ระดับคุณภาพ ในการดำเนินการประกัน
 คุณภาพภายในของแต่ละสาขาวิชา สาขางาน

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.4.1.9 ระดับคุณภาพการบริการชุมชนและจิตอาสา

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.4.1.10 ระดับคุณภาพการส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ
 หรือ ประกอบอาชีพอิสระ

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 2.4.1.11 ร้อยละของผู้รับการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ
 สำเร็จในการเป็นผู้ประกอบการ หรือ ประกอบอาชีพอิสระ

มาตรฐานที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

สถานศึกษาร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการจัดทำ
 นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย ประกอบด้วยประเด็นการประเมิน ดังนี้

ประเด็นการประเมินที่ 3.1 ด้านความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ประเด็นการประเมินย่อยที่ 3.1.1 ด้านการสร้างความร่วมมือ

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 3.1.1.1 ระดับคุณภาพการระดมทรัพยากรเพื่อสร้างสังคม
แห่งการเรียนรู้

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 3.1.1.2 ร้อยละของสาขางานที่ระดมทรัพยากรทาง
การศึกษาเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ประเด็นการประเมินที่ 3.2 ด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย

ประเด็นการประเมินย่อยที่ 3.2.1 การส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้บริหาร ครู บุคลากร
ทางการศึกษา ผู้เรียน จัดทำนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัยด้วยตนเองหรือร่วมกับบุคคล
ชุมชน องค์กร

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 3.2.1.1 ระดับคุณภาพการส่งเสริม สนับสนุนการ
จัดทำนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 3.2.1.2 ร้อยละของผู้บริหาร ครูผู้สอนและบุคลากร
ทางการศึกษาที่จัดทำนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ 3.2.1.3 ร้อยละของนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งาน
สร้างสรรค์ งานวิจัยที่ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียนจัดทำด้วยตนเองหรือร่วมกับบุคคล ชุมชน
องค์กร สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงตามวัตถุประสงค์ เพื่อการต่อยอดพัฒนาอาชีพของชุมชน สังคม
และเผยแพร่สู่สาธารณชน

2.8 บริบทของวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม

2.8.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานศึกษา

1) ที่ตั้ง

วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม 56/1 ม.3 ต.บ้านฆ้อง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

โทรศัพท์ 032-231313 โทรสาร 032-233148

E-mail : t_potharam@hotmail.com

Website www.technicpotharam.com

2) ประวัติสถานศึกษา

วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม เดิมชื่อโรงเรียนประถมช่างทอผ้าโพธาราม เริ่มก่อตั้ง
เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ.2480 สถานที่ตั้งครั้งแรกอยู่ที่วัดโชค ริมฝั่งแม่น้ำแม่กลอง อำเภอโพธาราม
จังหวัดราชบุรี ต่อมาเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ.2511 ได้ย้ายที่ตั้งไปยังโรงเรียนวัดบ้านฆ้อง
ติดถนนเพชรเกษม (สายเก่า) จนถึงปัจจุบัน วิทยาลัยฯ มีการเปลี่ยนแปลงชื่อสถานศึกษา ตั้งแต่เริ่ม
จัดตั้งจนถึงปัจจุบันดังนี้

พ.ศ.2480 โรงเรียนประถมช่างทอผ้าโพธาราม

- พ.ศ.2481 โรงเรียนประถมช่างทอผ้าธรรมเสนานี
 พ.ศ.2483 โรงเรียนช่างทอผ้าต่วนภูษาอุทิศ
 พ.ศ.2493 โรงเรียนช่างทอผ้าโพธาราม
 พ.ศ.2518 โรงเรียนเทคนิคอุตสาหกรรมสิ่งทอ
 พ.ศ.2519 วิทยาลัยอาชีวศึกษาราชบุรี วิทยาเขต 2
 พ.ศ.2522 วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม
 พ.ศ.2523 วิทยาลัยโพธาราม
 พ.ศ.2528 วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม

2.8.2 การจัดการศึกษา

เปิดสอนการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 5 ประเภทวิชา ประกอบด้วย

- 1) ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ จำนวน 3 สาขาวิชา ได้แก่
 - 1.1) สาขาวิชาเทคโนโลยีสิ่งทอ
 - 1.2) สาขาวิชาเคมีสิ่งทอ
 - 1.3) สาขาวิชาเทคโนโลยีเครื่องนุ่งห่ม
- 2) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม จำนวน 8 สาขาวิชา ได้แก่
 - 2.1) สาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง
 - 2.2) สาขาวิชาติดตั้งไฟฟ้า
 - 2.3) สาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์
 - 2.4) สาขาวิชาอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์
 - 2.5) สาขาวิชาโครงสร้าง (โลหะการ)
 - 2.6) สาขาวิชาเทคนิคการเชื่อมโลหะ
 - 2.7) สาขาวิชายานยนต์
 - 2.8) สาขาวิชาเทคนิคยานยนต์
- 3) ประเภทวิชาศิลปกรรมจำนวน 3 สาขางาน ได้แก่
 - 3.1) สาขาวิชาการออกแบบ
 - 3.2) สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์
 - 3.3) สาขางานคอมพิวเตอร์กราฟิก
- 4) ประเภทวิชาพาณิชยกรรมและบริหารธุรกิจจำนวน 6 สาขาวิชา ได้แก่
 - 4.1) สาขาวิชาการบัญชี
 - 4.2) สาขาวิชาการตลาด

- 4.3) สาขาวิชาการจัดการธุรกิจค้าปลีก
- 4.4) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
- 4.5) สาขาวิชาเทคนิคคอมพิวเตอร์
- 4.6) สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์
- 5) ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จำนวน 1 สาขาวิชา ได้แก่
 - 5.1) สาขาวิชาการโรงแรม

ปีการศึกษา 2561 วิทยาลัยเทคนิคโพธารามเปิดการสอนหลักสูตรโครงการ อาชีวะสร้างช่างฝีมือ จำนวน 1 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาช่างควบคุมอัตโนมัติอุตสาหกรรม

2.8.3 สภาพชุมชน

อำเภอโพธารามในชุมชน มี 19 ตำบล 156 หมู่บ้าน มีการปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วย เทศบาลเมือง 1 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองโพธาราม เทศบาลตำบลจำนวน 8 แห่ง ได้แก่

- 1) เทศบาลตำบลบ้านลึก
- 2) เทศบาลตำบลหนองโพ
- 3) เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน
- 4) เทศบาลตำบลเขาขวาง
- 5) เทศบาลตำบลบ้านสิงห์
- 6) เทศบาลตำบลดอนทราย
- 7) เทศบาลตำบลคลองตาต
- 8) เทศบาลตำบลบ้านฆ้อง

องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 11 แห่ง ได้แก่

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบลดอนกระเบื้อง
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโพ
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองข่อย
- 4) องค์การบริหารส่วนตำบลชำแระ
- 5) องค์การบริหารส่วนตำบลสร้อยฟ้า
- 6) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชุมพล
- 7) องค์การบริหารส่วนตำบลบางโดนด
- 8) องค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน
- 9) องค์การบริหารส่วนตำบลธรรมเสน
- 10) องค์การบริหารส่วนตำบลเขาชะงุ้ม
- 11) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกวาง

2.8.4 ด้านสาธารณสุข

อำเภอโพธาราม มีโรงพยาบาลของรัฐ 2 แห่ง สถานีนอมาัย 29 แห่ง

2.8.5 การประกอบอาชีพ

อำเภอโพธาราม มีพื้นที่การเกษตรจำนวน 159,424 ไร่ ส่วนใหญ่มืออาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน นอกจากนั้นมืออาชีพรับจ้าง ค้าขาย รับราชการ และทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

2.8.6 สภาพเศรษฐกิจ

เทศบาลเมืองโพธารามมีประชากรทั้งสิ้น 9,292 คน เป็นชาย 4,395 คน เป็นหญิง 4,897 คน จำนวนบ้าน 3,668 หลัง ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน มืออาชีพค้าขาย และฐานะทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปอยู่ในระดับที่ดี ประกอบอาชีพแตกต่างกันไป ตามสภาพพื้นที่ ในแต่ละหมู่ซึ่งโดยทั่ว ๆ ไป ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมและเลี้ยงสัตว์ เป็นหลัก และมีการรวมกลุ่มประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน ทำตุ๊กตาผ้าส่งออกจำหน่าย และเปิดร้านจำหน่ายตุ๊กตา

2.8.7 สภาพสังคม

โพธารามเป็นตำบลและเทศบาลเมืองแห่งหนึ่งในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ตั้งอยู่ริมแม่น้ำแม่กลองฝั่งตะวันออก เขตเทศบาลมีเนื้อที่ทั้งหมด 2.60 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุม ตำบลโพธาราม ทั้งตำบล

2.8.8 ปรัชญา อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ของสถานศึกษา

ปรัชญา : ฝีมือดี มีวินัย ใฝ่คุณธรรม นำเทคโนโลยี

อัตลักษณ์ : มีวินัย พอเพียง จิตอาสา

เอกลักษณ์ : เป็นสถานศึกษาต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรมของสำนักงาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.8.9 วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

วิสัยทัศน์

“จัดการอาชีวศึกษา มุ่งพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและเป็นสถานศึกษาคุณธรรมต้นแบบเพื่อผลิตกำลังคนให้มีคุณภาพ มีมาตรฐาน มีความเป็นเลิศทางวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

พันธกิจ

วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม กำหนดพันธกิจเพื่อให้บรรลุซึ่งวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ดังนี้
พันธกิจที่ 1 ผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพ ให้มีคุณธรรมได้มาตรฐานโดยควบคู่กับการมีคุณธรรม จริยธรรมเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ

พันธกิจที่ 2 ส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ หุ่นยนต์เพื่ออาชีพและคุณภาพชีวิตของชุมชน และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Thailand 4.0)

พันธกิจที่ 3 พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจที่ 4 จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพให้มีคุณธรรม และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

พันธกิจที่ 5 บริการวิชาชีพสู่ชุมชน สร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา

พันธกิจที่ 6 เสริมสร้างภาวะผู้นำและการบริหารจัดการศึกษา

พันธกิจที่ 7 จัดระบบการประกันคุณภาพภายใน

พันธกิจที่ 8 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

พันธกิจที่ 9 ส่งเสริมการจัดการศึกษาวิชาชีพเฉพาะทาง

เป้าประสงค์

1) ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ทักษะตามสมรรถนะวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2) สถานศึกษาลดและพัฒนากำลังคนให้มีองค์ความรู้ด้านวิชาชีพ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการสื่อสาร สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน

3) สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้วิชาชีพเฉพาะทางด้านสิ่งทอ

ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ของสถานศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 1 มุ่งผลิตและพัฒนากำลังที่มีคุณภาพตรงตามวิชาชีพ

กลยุทธ์ 1.1 พัฒนาความรู้และทักษะผู้สำเร็จการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพและหลักสูตร

กลยุทธ์ 1.2 ส่งเสริมกิจกรรมด้านวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม ลักษณะที่พึงประสงค์และค่านิยมที่ดีงานในวิชาชีพ

กลยุทธ์ 1.3 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่จำเป็นในการศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติงานวิชาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการแข่งขันของประเทศ

กลยุทธ์ 2.1 ส่งเสริมและพัฒนาการวิจัยและนวัตกรรม

กลยุทธ์ 2.2 จัดสรรงบประมาณในการสร้างงานวิจัยและนวัตกรรม

กลยุทธ์ 2.3 ส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนา งานวิจัยและนวัตกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ 3.1 ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยี ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ 3.2 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม

กลยุทธ์ 4.1 พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดี ในวิชาชีพ การมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมการบริการวิชาชีพสู่ชุมชน

กลยุทธ์ 5.1 บริการวิชาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการของชุมชนและสังคม

กลยุทธ์ 5.2 จัดสรรงบประมาณเพื่อบริการวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนการบริการวิชาชีพอย่างเป็นระบบ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 เสริมสร้างภาวะผู้นำและการบริหารจัดการศึกษา

กลยุทธ์ 6.1 บริหารงานในสถานศึกษาโดยผสมผสานความร่วมมือของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกในการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ 6.2 พัฒนาระบบสารสนเทศและการจัดการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 7 พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

กลยุทธ์ 7.1 จัดทำระบบและกลไกในการประกันคุณภาพภายใน

กลยุทธ์ 7.2 ส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในจนเกิดประสิทธิผล

ยุทธศาสตร์ที่ 8 เสริมสร้างศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา

กลยุทธ์ 8.1 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาภายในสถานศึกษาในงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

กลยุทธ์ 8.2 ส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สร้างสรรค์ผลงานพัฒนาการศึกษาและสามารถยกระดับให้สูงขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 9 ส่งเสริมจัดการศึกษาวิชาชีพเฉพาะทาง

กลยุทธ์ 9.1 ส่งเสริมแผนกวิชาจัดการศึกษาวิชาชีพเฉพาะทาง

2.8.10 จุดเด่น

1) มีการส่งเสริมสนับสนุน และบริหารจัดการทางด้านวิชาการ ที่ส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบ PjBL เรียนเป็นชิ้นงานเป็นโครงการ เน้นทักษะการปฏิบัติจริง

ให้ครูผู้สอนได้นำสู่การจัดการเรียนการสอนอย่างดียิ่ง ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

2) มีการดำเนินการติดตามผู้สำเร็จการศึกษา มีงานทำ ประกอบอาชีพอิสระ และศึกษาต่อ อย่างเป็นระบบ สามารถนำมาจัดทำสถิติเพื่อวางแผนในการพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาและพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

3) มีการส่งเสริมสนับสนุน ให้ผู้เรียน เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม แสดงออกทางด้านจิตใจและพฤติกรรม โดยเฉพาะความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และการเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความเป็นประชาธิปไตย ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นกัลยาณมิตร มีภาวะผู้นำ กล้าแสดงออกภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าและร่วมพัฒนาภูมิปัญญาไทย มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยผ่านโครงการสถานศึกษาต้นแบบคุณธรรม จริยธรรม โครงการกองทุนการศึกษา โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทต้นแบบแห่งความดีเพื่อพระราชาราชชาวยุค (เสริมสร้างสถานศึกษาใสสะอาด) โครงการฝึกอบรมเรื่องสถาบันพระมหากษัตริย์กับประเทศไทย โครงการอาชีพะบริการ Bike อุ๋นไอรัก โครงการ Fix it Center ฯลฯ

4) มีการส่งเสริมสนับสนุน ให้ผู้เรียนมีจิตอาสา บริการชุมชน ช่วยเหลือชุมชน โดยการเข้าร่วมโครงการสถานศึกษาต้นแบบคุณธรรม จริยธรรม โครงการกองทุนการศึกษา โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทต้นแบบแห่งความดีเพื่อพระราชาราชชาวยุค (เสริมสร้างสถานศึกษาใสสะอาด) โครงการฝึกอบรมเรื่องสถาบันพระมหากษัตริย์กับประเทศไทย โครงการอาชีพะบริการ Bike อุ๋นไอรัก โครงการ Fix it Center โครงการจัดทำหน้ากากอนามัยป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 โครงการจิตอาสาของชมรมวิชาชีพของนักเรียน ฯลฯ

5) มีการวิเคราะห์หลักสูตรรายวิชา มีการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติและกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ PjBL , RBL , Active Learning และมีการประเมินผลตามสภาพจริง ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย

6) มีการสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีคุณภาพส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนตรงตามหลักสูตรรายวิชา

7) มีการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานตำแหน่งสายงานครูผู้สอน มีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนการอบรมพัฒนางานวิจัยทางการศึกษา สนับสนุนวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สนับสนุนครูผู้สอนในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

8) มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้จัดทำข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีข้อมูลสารสนเทศมีเอกสารประจำชั้นเรียนและรายวิชา ใช้เทคนิควิธีการบริหารจัดการชั้นเรียนให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดห้องเรียนเฉพาะทาง ดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลด้านการเรียนและด้านอื่นๆ ส่งผลให้วิทยาลัยมีผลสัมฤทธิ์ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ที่มีคุณภาพ

9) มีการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้ในการจัดการเรียนการสอน การสืบค้น และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ได้เต็มศักยภาพ โดยมีห้องเรียนห้องปฏิบัติการที่มีระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ในการจัดการเรียนการสอน สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

10) มีการส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูผู้สอนจัดทำแผนพัฒนาตนเองและเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ ได้รับการพัฒนาตามแผนพัฒนาตนเองและกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ มีการนำผลการพัฒนาตนเองมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีผลงานจากการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาวิชาชีพ ผลงาน หรือนวัตกรรม ได้รับการยอมรับ และเผยแพร่ มีการจัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC ในสถานศึกษา เพื่อปรึกษาหารือ ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน และแก้ปัญหาในชั้นเรียน

11) ผู้บริหารสถานศึกษา ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วม ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานโครงการของสถานศึกษา ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษา และใช้นวัตกรรมในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาต้นแบบคุณธรรม สถานศึกษาตามรอยเบื้องพระยุคลบาท สถานศึกษาเฉพาะทางเทคโนโลยีสิ่งทอ เคมีสิ่งทอ และเทคโนโลยีเครื่องนุ่งห่ม

12) มีการจัดข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการบริหารสถานศึกษา มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้งานได้อย่างรวดเร็ว ตอบสนองการใช้งานได้ดี

13) มีการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

14) มีแหล่งเรียนรู้และศูนย์วิทยบริการหรือห้องสมุดที่มีความพร้อมและเพียงพอสำหรับให้ ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน และผู้สนใจใช้บริการค้นคว้าหาความรู้ส่งเสริม การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

15) มีการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง สำหรับการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา ในด้านความสะดวกรวดเร็ว ถูกต้อง ทันเหตุการณ์

ประหยัดเวลา บุคลากรและงบประมาณ ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพการใช้งาน ในระดับมาก

16) มีการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้ในการจัดการเรียนการสอน การสืบค้น และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้เต็มศักยภาพ โดยมีห้องเรียนห้องปฏิบัติการที่มีระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ในการจัดการเรียนการสอน สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

17) มีการส่งเสริมสนับสนุน ให้ผู้เรียนมีจิตอาสา บริการชุมชน ช่วยเหลือชุมชน โดยการเข้าร่วมโครงการสถานศึกษาต้นแบบคุณธรรม จริยธรรม โครงการกองทุนการศึกษา โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทต้นแบบแห่งความดีเพื่อพระราชาราชภรรยาชาวสยาม (เสริมสร้างสถานศึกษาใสสะอาด) โครงการฝึกอบรมเรื่องสถาบันพระมหากษัตริย์กับประเทศไทย โครงการอาชีวะบริการ Bike อุ่นไอรัก โครงการ Fix it Center โครงการจัดทำหน้ากากอนามัยป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 โครงการจิตอาสาของชมรมวิชาชีพอของนักเรียน

18) มีการส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูผู้สอนจัดทำแผนพัฒนาตนเองและเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ ได้รับการพัฒนาตามแผนพัฒนาตนเองและกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ มีการนำผลการพัฒนาตนเองมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีผลงานจากการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาวิชาชีพ ผลงาน หรือนวัตกรรม ได้รับการยอมรับ และเผยแพร่ มีการจัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC ในสถานศึกษา เพื่อปรึกษาหารือในกระบวนการจัดการเรียนการสอนและแก้ปัญหาในชั้นเรียน

19) ผู้บริหารสถานศึกษา ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วม ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการของสถานศึกษา ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษา และใช้นวัตกรรม ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาต้นแบบคุณธรรม สถานศึกษาตามรอยเบื้องพระยุคลบาท สถานศึกษาเฉพาะทางเทคโนโลยีสิ่งทอ เคมีสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น

20) มีการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานตำแหน่งสายงานครูผู้สอน มีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนการอบรมพัฒนางานวิจัยทางการศึกษา สนับสนุนวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สนับสนุนครูผู้สอนในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

21) มีการจัดข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการบริหารสถานศึกษา มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้งานได้อย่างรวดเร็ว ตอบสนองการใช้งานได้อย่างดี

22) มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการอาชีวศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีโครงการแลกเปลี่ยนครูและนักเรียนจากประเทศอินโดนีเซีย อีกทั้ง ยังมีการรับบริจาคครุภัณฑ์ทางด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอ เป็นต้น

23) มีการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานตำแหน่งสายงานครูผู้สอน มีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนการอบรมพัฒนางานวิจัยทางการศึกษา สนับสนุนวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สนับสนุนครูผู้สอนในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

24) มีการพัฒนาและดูแลสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ของสถานศึกษาให้ สะอาด เรียบร้อย สวยงาม และปลอดภัย มีอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งการเรียนรู้ โรงฝึกงาน และสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการผู้เรียนเพียงพอต่อความต้องการ และมีการพัฒนาดูแลสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์ของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีแผนงาน โครงการพัฒนาและดูแล รวมทั้งมีการพัฒนา ปรับปรุง ดูแล จัดสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งการเรียนรู้ โรงฝึกงาน และสิ่งอำนวยความสะดวกตามแผนงาน โครงการที่กำหนดให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

25) มีการบริหารจัดการระบบไฟฟ้า ระบบประปา ระบบคมนาคม ระบบการ สื่อสาร รวมทั้ง การจัดระบบรักษาความปลอดภัยภายในสถานศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถอำนวยความสะดวก สำหรับให้บริการทางการศึกษาแก่บุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน และผู้ใช้บริการในสถานศึกษา

2.8.11 จุดที่ควรพัฒนา

1) การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะหรือปรับปรุงรายวิชา หรือปรับปรุงรายวิชาเดิม หรือกำหนดรายวิชาเพิ่มเติม อย่างเป็นระบบ

2) การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือและแนะแนวผู้เรียนให้สามารถสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนดและลดปัญหาการออกกลางคัน

3) การพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะในการเป็นผู้ประกอบการหรือประกอบอาชีพอิสระให้มากขึ้น

4) การพัฒนากระบวนการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนานวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์

5) การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพจากการเข้าร่วมการประกวดแข่งขันทักษะวิชาชีพ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

2.8.12 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1) ศึกษาวิเคราะห์คุณภาพที่ต้องการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ประเมินและดำเนินการพัฒนา ผูกอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากร สามารถพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะได้อย่างถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์อย่างน้อยคนละ 1 รายวิชา

2) จัดสร้างระบบการดูแลและช่วยเหลือผู้เรียนให้เข้มแข็ง โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเพื่อเพิ่มจำนวนผู้จบการศึกษาและลดปัญหาการออกกลางคัน

3) ส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้มีจำนวนมากขึ้น

4) จัดอบรมครูผู้สอนและนักเรียน นักศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ โครงการวิชาชีพ งานสร้างสรรค์ ให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้น

5) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมฝึกฝนทักษะวิชาชีพ ในสาระที่มีการแข่งขันให้เข้มข้นมากยิ่งขึ้น

2.8.13 การสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสถานประกอบการ

วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม สร้างความเชื่อมั่นโดยส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาบุคลากรของวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหาร ครูผู้สอน เจ้าหน้าที่ ให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดทักษะการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ให้จบการศึกษาตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ตามความต้องการของสถานประกอบการโดยวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม มีการบริหารจัดการอย่างมีเป้าหมาย โดยใช้ระบบการประกันคุณภาพเป็นหลัก ยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบจนมีความโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ หน่วยงาน ดังนี้

1) เป็นสถานศึกษาในโครงการกองทุนการศึกษาในพระราชดำริในหลวงรัชกาลที่ 9 และรัชกาลที่ 10 แห่งเดียวของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2) เป็นสถานศึกษาคุณธรรม จริยธรรมต้นแบบของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3) เป็นสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปี 2559

4) เป็นวิทยาลัยเทคนิคต้นแบบที่จัดการศึกษาแบบโรงเรียนกึ่งนอน (Boarding School)

5) เป็นสถานศึกษาเฉพาะทางด้านอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสิ่งทอ เคมีสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

6) เป็นสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ปี พ.ศ. 2557

- 7) จัดการศึกษาวิชาชีพโดยความร่วมมือ ผลิตกำลังคนกับสถานประกอบการหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ
- 8) จัดการศึกษาวิชาชีพ โดยปลูกฝังจิตสำนึกด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและคุณธรรมจริยธรรม
- 9) จัดการศึกษาวิชาชีพตามโครงการสถานศึกษาตามพระยุคลบาท และพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มหาธีรราชคุณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 10)
- 10) เป็นสถานศึกษาที่มีบุคลากรเป็นผู้มีจิตสำนึกรักองค์กร มีคุณธรรม จริยธรรมตามแนวทางสถานศึกษาคุณธรรม

2.8.14 การจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่บรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัด

วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม ได้ดำเนินงานวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรมจริยธรรม โดยมีเป้าหมายให้นักเรียน นักศึกษา เป็นผู้มีความรับผิดชอบ อ่อนน้อม ถ่อมตน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักการประหยัด อดออม เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาและชุมชน ผ่านการดำเนินโครงการจิตอาสาต่าง ๆ อาทิ โครงการอเล็กทรอนิกส์มองการณ์ไกลใส่ใจพระวิษณุ โครงการจิตอาสาฯลฯ โครงการบำรุงรักษา รถจักรยานยนต์ โครงการสิ่งทออาสาพัฒนาความสะอาด โครงการคนบัญชีที่จอตลอด เป็นต้น จากการดำเนินงานพบว่าการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษา ไปในทางที่ดีขึ้น นักเรียน นักศึกษามีสัมมาคารวะ แต่งกายถูกระเบียบ มีน้ำใจ มีจิตอาสา และมีระเบียบวินัย สอดคล้องกับอัตลักษณ์คุณธรรม “วินัย พอเพียง จิตอาสา” ซึ่งวิทยาลัยเทคนิคโพธารามเป็นสถานศึกษาคุณธรรม จริยธรรมต้นแบบของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการประกันคุณภาพพบว่ายังไม่มีผลงานวิจัยในลักษณะดังกล่าวดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แสงเพียร งานดี (2552: 1) ได้กล่าวไว้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องว่า การวิจัยของเรื่องการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงรายมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการปัจจุบันและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมุ่งศึกษาเครื่องมือการดำเนินการ 8 ด้าน ดังนี้ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดระบบบริหารสารสนเทศ การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา การดำเนินการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีและการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

โรงเรียนประถมขนาดเล็กในเขตอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย จำนวน 21 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหาร 21 คน หัวหน้างานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 21 คน และศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบทดสอบถามและแบบสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลและสัมภาษณ์ด้วยตนเองแล้วนำมาแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการหำร้อยละและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ส่วนการสัมภาษณ์นำข้อมูลจากแบบทดสอบถามมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทั้ง 8 ด้าน นำเสนอเป็นรายข้อค้นพบที่ปรากฏการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และปัญหาการดำเนินงานโดยรวมทั้ง 8 ด้าน พบว่า มีสภาพการดำเนินการปัจจุบันและปัญหาการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง โดยสภาพการดำเนินการปัจจุบันที่การดำเนินการมากที่สุด คือ การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา รองลงมา คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนปัญหาการดำเนินการที่มีปัญหามากที่สุดคือการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมา คือ การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและการจัดระบบและบริหารสารสนเทศสำหรับแนวทางในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียนสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย นั้น จะต้องศึกษาวิเคราะห์เป้าหมายและแนวทางในการดำเนินการ โดยมีการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง อุปสรรค ปัญหาของโรงเรียนเพื่อกำหนดแนวทางกิจกรรมในการพัฒนาร่วมกัน โดยใช้มาตรฐานและตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละกิจกรรมในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาและดำเนินการ ปรับปรุงแก้ไข โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA เข้ามาเป็นตัวกำหนดกรอบดำเนินงานทุกระบบ

สุนีย์ สอนตระกูล (2550: บทคัดย่อ) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนรัตนธิเบศร์ ผลการวิจัยพบว่า 1. ระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนรัตนธิเบศร์ ประกอบด้วยดังนี้ 1.1 ตัวป้อน ประกอบด้วย ผู้เรียน ครูผู้บริหาร ชุมชน มาตรฐานการศึกษา 1.2 กระบวนการ ประกอบด้วย การเตรียมการ การดำเนินงานและการรายงาน 1.3 ผลผลิตประกอบด้วย คุณภาพผู้เรียน คุณภาพด้านการเรียนการสอน คุณภาพด้านการบริหารและจัดการศึกษา การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ 2.ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ก่อนและหลังการใช้ระบบประกันคุณภาพภายใน พบว่า แตกต่างกันโดยสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพหลังการใช้ระบบประกันคุณภาพภายในมีการดำเนินงานที่ดีกว่าก่อนใช้ระบบจากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว จะเห็นได้ว่าโรงเรียนจะต้องมีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบและเพื่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไปและได้มีผู้ทำการศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ก่อนและหลังการใช้ระบบยังพบว่าหลังการใช้ระบบมีการดำเนินการดีกว่า ส่วนปัญหาในการดำเนินการพบว่า คุณภาพด้านผู้เรียนยังเป็นปัญหาสถานศึกษาต้องพัฒนาโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูต้องเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างใกล้ชิด บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนในการบริหารงานในสถานศึกษา โดยผู้บริหารนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างสม่ำเสมอหน่วยงานต้นสังกัดจัดสรรงบประมาณให้จัดอบรมครูให้สามารถผลิตสื่อและนวัตกรรมที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ได้

วรเศรษฐ์ อรรถวิวัฒน์,ธานีนาฏ ฦ สุนทร. (2555: บทคัดย่อ) ได้กล่าวไว้ว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษา พบว่า 1) ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) แนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน ควรมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการดำเนินการตามแผน ควรสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรในการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาด้านการตรวจสอบประเมินผล ควรจัดเก็บข้อมูลการปฏิบัติงานในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน ควรใช้ผลการประเมินมาวางแผนปรับปรุงพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษา ในปีการศึกษาต่อไป

วาณิช ลีทา (2560: บทคัดย่อ) ได้กล่าวว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เกี่ยวกับการวางแผนเตรียมการ การดำเนินการปฏิบัติตามแผน การกำกับตรวจสอบการปฏิบัติการ และการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครูผู้สอนจำนวน 324 คน โดยจากการสุ่มอย่างง่าย เพื่อตอบแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าและแบบสอบถามแบบเลือกตอบเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และคัดเลือกแบบเจาะจงผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน เพื่อสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแต่ละด้าน สถิติที่ใช้ในการนำเสนอประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ ร้อยละ การทดสอบค่าวิกฤต และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยปรากฏโดยสรุปดังนี้ 1. สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและแต่ละรายด้านปฏิบัติได้จริงในระดับมาก โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ปฏิบัติได้จริงมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก 2. การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแต่ละด้าน มีปัญหาสำคัญดังนี้ ด้านการวางแผนเตรียมการปัญหาสำคัญได้แก่ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนด้านการดำเนินการปฏิบัติตามแผนได้แก่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามปฏิทินการปฏิบัติงาน ด้านการกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานได้แก่ ขาดระบบและความไม่จริงจังของคณะกรรมการประกันคุณภาพ และด้านการปรับปรุง แก้ไขการดำเนินการ ได้แก่ ขาดงบประมาณและความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชน 3. แนวการ

พัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแต่ละด้านมีแนวทางสำคัญดังนี้ ด้านการวางแผนเตรียมการ ได้แก่ การอบรมชี้แจงให้ครูและผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจต่อระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการดำเนินการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ คณะกรรมการควรดำเนินการให้เป็นไปตามปฏิทินการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ ด้านการกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงาน ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการที่มีความรู้ความสามารถและกำหนดตัวบ่งชี้การตรวจสอบที่ชัดเจน และด้านการปรับปรุง แก้ไขการดำเนินการ ได้แก่ เชิญนักวิชาการให้ความรู้ความเข้าใจต่อครูและขอรับการสนับสนุนทรัพยากรการดำเนินการจากผู้นำชุมชน

ลัดดา ศรีโท (2551:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการจัดการฐานข้อมูลและสารสนเทศใน การประกันคุณภาพภายในเพื่อพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและปัญหากระบวนการจัดการฐานข้อมูลและสารสนเทศในการประกันคุณภาพภายในเพื่อพร้อมกับการประเมินคุณภาพภายนอกสำหรับสถานอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่าสถานศึกษามี 1.1) การจัดการฐานข้อมูลและสารสนเทศในการประกันคุณภาพภายในยังมีการวางแผน ไม่มากเท่าที่ควร 1.2) เครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศในการประกันคุณภาพภายในบางตัวบ่งชี้ไม่สมบูรณ์ 1.3) การแบ่งผู้รับผิดชอบในการจัดการฐานข้อมูลและสารสนเทศในการประกันคุณภาพภายใน แบ่งเป็นมาตรฐานให้แต่ละแผนกและสาขารับผิดชอบซึ่งมีคุณวุฒิความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ยังไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตามมาตรฐานการและมีประสบการณ์ค่อนข้างน้อย 1.4) การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศซ้ำซ้อนกันระหว่างฝ่ายและงาน 1.5) ปฏิทินและช่วงเวลาในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศในการประกันคุณภาพภายในยังไม่ชัดเจนซึ่งเมื่อจะทำรายงานการประเมินตนเองต้องมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมในบางตัวบ่งชี้เพื่อให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศในการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา ทำให้ข้อมูลบางมาตรฐานไม่เป็นปัจจุบัน 1.6) การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศยังมี ความต่อเนื่องไม่เท่าที่ควร 2) ระบบการจัดการฐานข้อมูลและสารสนเทศในการประกันคุณภาพภายในเพื่อพร้อมกับการประเมินคุณภาพภายนอก สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 2.1 ด้านปัจจัย (Input) ข้อมูลที่ต้องการเก็บตามมาตรฐานอาชีวศึกษาได้แก่ แหล่งข้อมูล วิธีการจัดเก็บข้อมูล แบบจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ผู้จัดเก็บข้อมูล ผู้กำกับติดตามและช่วงเวลาในการจัดเก็บ ข้อมูล 2.2 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ 2.3 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ 2.4 ด้านผลผลิต 18 (Output) สารสนเทศในการรายงานผลการตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา จำนวน 6 มาตรฐาน 34 ตัวบ่งชี้ พร้อมทั้งทำคู่มือการใช้ระบบการจัดการฐานข้อมูลสารสนเทศในการประกันคุณภาพภายในเพื่อพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก ทำให้สถานศึกษามีระบบการจัดการฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ด้านอรรถประโยชน์ (Utility Standards) คือผลการประเมินที่ได้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ผลการประเมิน เช่น ผู้บริหาร

ระดับสูง ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) คือวิธีการที่ใช้ในการประเมินจะต้องมี ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง ประหยัด คุ่มค่า ด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) คือวิธีการประเมินจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อผู้ให้ข้อมูล ด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) คือวิธีการประเมินต้องสามารถวัดได้ตรงตามสิ่งที่ต้องการ วัตถุประสงค์ มีความ ครบถ้วนสมบูรณ์ แหล่งผู้ให้ข้อมูลมีความเชื่อถือได้ มีการวิเคราะห์และประเมินผล อย่างถูกต้องและ ผลการประเมินมีความเป็นปรนัย

สำราญ ใจดา (2554: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสุโขทัย โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอบ้านด่านลานหอย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสุโขทัย และ 2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บ้านด่านลานหอย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านด่านลานหอย สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสุโขทัย สรุปได้ดังนี้ 1) สภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวม สถานศึกษามีการดำเนินงานการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า มีการ ดำเนินงานในระดับ มากทุกด้าน ได้แก่ สถานศึกษากำหนดผู้รับผิดชอบเป็นรายบุคคล คณะบุคคล เพื่อไว้รับผิดชอบการดำเนินการประกันคุณภาพ รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการใน การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา และสถานศึกษาสร้างระบบการประเมินภายในและมีการ ประเมินภายในของสถานศึกษา ตามลำดับ 2) ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาน ศึกษา มีสภาพการดำเนินงาน ดังนี้ 2.1 การควบคุมคุณภาพการศึกษา พบว่า สถานศึกษามีระบบการ ประกันคุณภาพของสถานศึกษา ในด้านการควบคุมคุณภาพในภาพรวมและรายข้อระดับมากเรียงตาม ลำดับดังนี้ สถานศึกษาได้วางแนวทางการปฏิบัติงานของแต่ละงาน กิจกรรม โครงการ และปฏิบัติตาม แนวทางได้ อย่างเหมาะสม รองลงมา สถานศึกษาจัดทำ มาตรฐานคุณภาพการศึกษา และ บุคลากร ปฏิบัติงานตามแผนการดำเนินงานประกันคุณภาพได้อย่างเหมาะสม ตามลำดับ 2.2 การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา พบว่า สถานศึกษามีการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมและรายข้อ ระดับมาก คือ สถานศึกษาจัดทำ รายงานการประเมินตนเอง (SAR) ที่สะท้อน ผลการดำเนินงานครอบคลุมพันธกิจของสถานศึกษา รองลงมาได้แก่ สถานศึกษาจัดทำรายงานการ ประเมินตนเอง (SAR) มีการรายงานต่อต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน

และสถานศึกษามีเครื่องมือที่เชื่อถือได้ในการตรวจสอบและนำเครื่องมือไปใช้ในการตรวจสอบตามลำดับ 2.3 การประเมินคุณภาพภายใน พบว่า มีการประเมินคุณภาพภายใน อยู่ในระดับมากเรียงตามตามลำดับดังนี้คือ สถานศึกษาจัดประชุมเพื่อนำผลการประเมินภายในมาใช้ในการจัดทำแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีต่อไป รองลงมาได้แก่ สถานศึกษานำ ผลการประเมินตนเองมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา สถานศึกษาจัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินได้ครบตามเกณฑ์มาตรฐานที่ต้องการวัด ตามลำดับ 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาดังนี้ 3.1 การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีปัญหาที่พบคือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและความชัดเจนในการทำงาน บุคลากรภายในสถานศึกษาให้ ความสำคัญกำกับการประกันคุณภาพภายในน้อย การจัดทำเอกสารยังไม่เป็นระบบ ระบบการทำงานขาดความต่อเนื่อง และบุคลากรขาดการวางแผนในการทำงาน ส่วนข้อเสนอแนะคือ จัดประชุมชี้แจงให้ บุคลากรเข้าใจ ตระหนักและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหาร สถานศึกษาควรมีบทบาทในการเป็นผู้นำการทำงานที่ส่งผลต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา สร้างมาตรฐานการทำงาน และเห็นความสำคัญในการทำงาน และบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน 3.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 3.2.1 การควบคุมคุณภาพการศึกษา มีปัญหาที่พบคือ สถานศึกษาดำเนินการไม่ต่อเนื่องและไม่เป็นลักษณะงานประจำ บุคลากรขาดความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ และระบบการทำงานประกันคุณภาพการศึกษา และขาดเอกสารหลักฐานการทำงาน ส่วนข้อเสนอแนะมากที่สุดคือควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม อย่างเป็นระบบครอบคลุมและต่อเนื่อง ควรจัดอบรมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา และควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาระหว่างสถานศึกษา 3.2.2 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา มีปัญหาที่พบคือ ขาดระบบการเก็บเอกสารหลักฐานในการปฏิบัติงานในแต่ละมาตรฐาน บุคลากรขาดความจริงใจในการทำงานและไม่มีการตรวจสอบการทำงานและสถานศึกษาไม่ดำเนินการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อเสนอแนะคือ ผู้รับผิดชอบแต่ละมาตรฐานควรกำหนดกิจกรรมการประเมินและออกแบบประเมินกิจกรรมควบคู่กันไปด้วย ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษาควรจัดทำระบบการตรวจสอบติดตามประเมินผลและควรนำไปปฏิบัติ อย่างต่อเนื่องจริงจัง โดยทุกคนมีส่วนร่วม 3.2.3 การประเมินคุณภาพภายใน มีปัญหาที่พบคือ ขาดการดำเนินงานการ ประกันคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เนื่องจากไม่เห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพว่า มีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา บุคลากรในสถานศึกษาขาดความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องการประเมินคุณภาพภายในและบุคลากรไม่เห็นความสำคัญของการประเมินภายในทำความเข้าใจว่าเป็นการจัดทำ

เอกสารหลักฐานเพื่อการประเมินภายนอกของ สมศ. ส่วนข้อเสนอแนะคือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทสำคัญในการประเมินภายใน จะต้องมีความชัดเจน จริงจังและเป็นผู้นำใน การขับเคลื่อนการทำงาน ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษา ควรส่งต่อการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรในสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาควรหาวิธีการกระตุ้นการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

พิชชาภรณ์ แป้นเกตุ (2559: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 2) เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ 1.สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา รองลงมา ได้แก่ ด้านจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน 2. ปัญหาการดำเนินการประชุมประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า ด้านที่มีปัญหา 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 2) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 3) ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ตามลำดับ 3. แนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ดังนี้ สถานศึกษาควรมีการดำเนินการอย่างจริงจัง มีการวางแผนกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน มีการดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ มีการนิเทศติดตามและพัฒนามาตรฐานการศึกษาต่างๆ ให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันปัญหา มีการวิเคราะห์ หากจุดอ่อน จุดแข็ง ก่อนการดำเนินงาน มีการสร้างความตระหนักและสร้างความเข้าใจอย่างแท้จริง ควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบถึงการดำเนินงานและผลของการดำเนินงาน และนำผลการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ศัชรินทร์ มหาวงศ์ และคณะ (2561: 60) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการนิเทศเชิงปฏิบัติ การแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการนิเทศเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า

การนิเทศเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 5 ด้าน สภาพปัจจุบันมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน มีสภาพที่ต้องการอยู่ ในระดับมากทุกด้าน และมีสภาพปัญหาในทุก ๆ ด้าน เนื่องจากสภาพที่ต้องการมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสภาพปัจจุบันในทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านติดตามและวิเคราะห์ผลการนิเทศ รองลงมาคือด้านการออกแบบวางแผนการนิเทศด้านปฏิบัติการ

ปิยวัฒน์ ตันธา (2559: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดจันทบุรี การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดจันทบุรีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 265 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และเป็นแบบให้ข้อมูลเสนอแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนในระบบประเภทสามัญศึกษา ในจังหวัดจันทบุรีมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .36-.77 มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัญหาในระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย 2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาในระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และจำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ 3. แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดจันทบุรีในแต่ละด้านที่มีความถี่สูงสุดดังนี้ ด้านการเตรียมความพร้อมและการวางแผน ควรมีการประชุมชี้แจงแนวทางให้เป็นไปตามนโยบาย ด้านการปฏิบัติตามแผนควรปฏิบัติตามนโยบายของโรงเรียน ด้านการตรวจสอบและประเมินผลควรรวบรวมข้อมูล สารสนเทศ เอกสาร หลักฐานให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดด้านการพัฒนาและการปรับปรุง ควรพัฒนาและปรับปรุงการทำงานตามข้อเสนอแนะจากการวิเคราะห์สาเหตุที่ไม่บรรลุตามมาตรฐาน และด้านรายงานการประเมินตนเองควรจัดทำรายงานการประเมินตนเองประจำปี รายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ละมุล รอดขวัญ (2555: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ตอนบน พบว่า สถานศึกษา กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัด จัดทำแผนยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา และไม่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปี โครงการและกิจกรรมไม่ชัดเจน ครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่เห็นความสำคัญของข้อมูลสารสนเทศการจัดระบบข้อมูล การนำ

สารสนเทศไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่ต่อเนื่องและนำไปใช้ประโยชน์ในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษายังไม่ครอบคลุม เครื่องมือการประเมินคุณภาพไม่ชัดเจนขาดการระดมความคิด การหาแนวทางพัฒนาและการวางแผนการดำเนินการประกันคุณภาพ

สุวิมล ราชธนบริบาล (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการประกันคุณภาพทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจรูปแบบกระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งได้มีการ เผยแพร่หลักการและนโยบายเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบัน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับนโยบาย ของทบวงมหาวิทยาลัย มีรูปแบบกระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษา 3 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 ประกอบด้วย ระบบกำกับ และระบบตรวจสอบ รูปแบบที่ 2 มีเครื่องมือเช่นเดียวกับรูปแบบที่ 1 มีการเน้นที่การพัฒนาบุคลากรภายในสถาบันเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่การประกันคุณภาพเป็นสิ่งสำคัญ รูปแบบที่ 3 มีการกำหนดกรอบแนวคิดเป็นขั้นตอน แบ่งกระบวนการออกเป็น 5 ระยะ คือ ระยะที่ 1 สร้าง ความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากรของสถาบัน ระยะที่ 2 จัดตั้งสภาวิชาการขึ้นเป็นองค์กรหลักที่ดูแลเรื่องการ ประกันคุณภาพการศึกษา และมีการตั้งคณะกรรมการอำนวยการการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อทำหน้าที่ ประสานงานนโยบายและจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับหลักเกณฑ์หรือคู่มือสำหรับให้คณะวิชาถือเป็นแนวปฏิบัติ ระยะที่ 3 การนำนโยบายสู่แนวปฏิบัติและมีการออกเยี่ยมชมหน่วยงานเพื่อดูความคืบหน้าของแต่ละคณะ และหน่วยงาน ระยะที่ 4 การปรับปรุงระบบ ระยะที่ 5 การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ นอกจากนี้พบว่า สถาบันมีวิธีดำเนินงานในการจัดประชุมชี้แจงนโยบายและแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษาในสถาบัน จัดตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพของสถาบัน จัดตั้งหน่วยงาน คณะ และ ผู้รับผิดชอบ จัดทำคู่มือการประกันคุณภาพ กำหนดนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาและนำนโยบายสู่การปฏิบัติในระดับภาควิชา และกำหนดดัชนีบ่งชี้คุณภาพของมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ด้านความคิดเห็น ของผู้บริหารและอาจารย์ต่อวิธีดำเนินการควบคุมคุณภาพในหน่วยงาน พบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อวิธีดำเนินงานด้านหลักสูตรมากที่สุด ส่วนอีก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านอาจารย์ ด้านห้องสมุดและแหล่งทรัพยากร การเรียนรู้ ด้านการวิจัย และด้านบริการวิชาการให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก

จันทน์ จันวิจิตร (2559: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วม ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2. ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของครูในภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการดำเนินงานมากที่สุด คือ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ และด้านที่มีการ

ดำเนินงานน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2) ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของครูในภาพรวม การดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีปัญหาการดำเนินงานมากที่สุด คือ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และด้านที่มีปัญหาการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 3) แนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของครูได้จากการสัมภาษณ์พบว่า ควรดำเนินงานโดยการจัดประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้อง ควรร่วมกันวางแผนดำเนินงาน ทำการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรใช้วงจรคุณภาพ PDCA และให้ผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

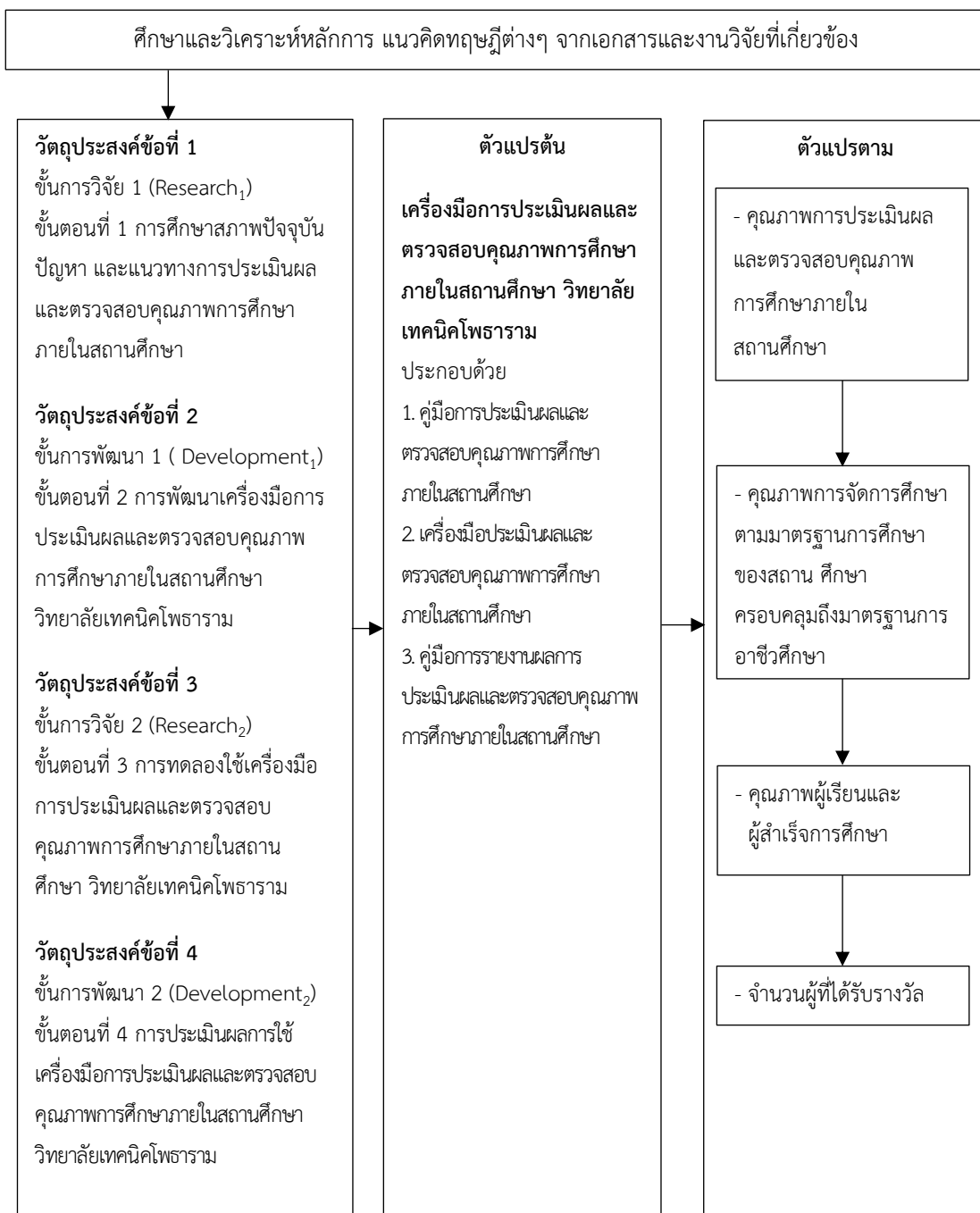
Newton J. (1999) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลกระทบในการตรวจสอบคุณภาพภายนอกของสถาบันอุดมศึกษาในสหราชอาณาจักร ตั้งแต่ปี 1993 ถึง 1998 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลกระทบจากการใช้รูปแบบของการตรวจสอบภายนอกการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการตรวจสอบคุณภาพการดำเนินงานของสถาบัน ผลการวิจัยพบว่า การใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) ที่ได้จากการวัดการปฏิบัติหรือการดำเนินงานโดยองค์กรภายนอก เช่น รายงานการตรวจสอบและการประเมินของ Scottish Higher Education Funding Council (sheft) และ Higher Education Quality Council (heqc) และการตรวจสอบและประเมินภายใน โดยคณะกรรมการตามการรับรู้และประสบการณ์ ทำให้ทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ดังนี้ 1. วัตถุประสงค์ของระบบคุณภาพและวิธีการที่ใช้ในการตรวจสอบและประเมินชี้ให้เห็นว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา จำเป็นต้องมีการตรวจสอบและประเมินทั้งโดยภายในและภายนอก การตรวจสอบและประเมินสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ เป็นเรื่องที่สามารถทำได้ (Accountability) 2. การปรับปรุงคุณภาพสำหรับบุคลากร มีขอบเขตที่กว้าง ดังนั้น จึงไม่สามารถแยกส่วนของการปรับปรุงให้เป็นอิสระออกจากระบบการประกันคุณภาพได้ 3. การปรับปรุงคุณภาพสำหรับนักศึกษา เป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งกว่าการปรับปรุงและพัฒนาบุคลากร เนื่องจากเป็นผลผลิตของสถาบัน 4. ควรจะมีการเพิ่มหรือขยายการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพออกไปอย่างกว้างขวางเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ มากขึ้น

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ จำเป็น และเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งในการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาที่จะเป็นเครื่องมือช่วยผลักดันและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สถานศึกษาได้ประสบความสำเร็จ ในการจัดการศึกษาให้

เป็นไปตามตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากสถานศึกษาได้มีการจัดระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาได้อย่างเข้มแข็ง จะทำให้สถานศึกษาได้ข้อมูลอันเป็นข้อเท็จจริง ถูกต้อง แม่นยำ นำไปสู่การใช้ข้อมูลดังกล่าวเพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องต่อไป ดังนั้น การพัฒนาเครื่องมือการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม ที่จะดำเนินการพัฒนาขึ้นนี้ จึงมุ่งหวังว่าจะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยผลักดันในเรื่องของการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหาร หัวหน้างาน หัวหน้าแผนกครู บุคลากรทางการศึกษา มีคุณภาพส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแบบองค์รวม มีการพัฒนาคุณภาพให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยมีเป้าหมายสำคัญคือคุณภาพของผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษาเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป โดยมีกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

2.10 กรอบแนวคิดของการวิจัย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา วิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้วข้างต้นในบทที่ 2 ผู้วิจัยจึงได้นำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษามาประมวลและกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 2-5



ภาพที่ 2-5 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยจะเห็นได้ว่าการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยการดำเนินการตาม วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา ขั้นตอนการวิจัย 1 (Research₁) ซึ่งก็คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนว ทางการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา นำไปสู่การดำเนินการในวัตถุประสงค์

ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาเครื่องมือการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม ซึ่งก็คือขั้นตอนการพัฒนา 1 (Development₁) ซึ่งเป็นขั้นตอนการสร้างนวัตกรรมขึ้นในเบื้องต้น เพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่พบจากขั้นตอนการวิจัย 1 ซึ่งขั้นตอนการพัฒนา 1 (Development₁) ก็คือขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม ซึ่งประกอบด้วย 1) คู่มือการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 2) เครื่องมือประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และ 3) คู่มือการรายงานผลการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ที่ผ่านกระบวนการพัฒนามาตามหลักวิชาการแล้ว จากนั้นจึงนำเครื่องมือการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ที่พัฒนาขึ้นไปดำเนินการทดลองใช้ในขั้นตอนของการวิจัย 2 (Research₂) ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อทดลองใช้เครื่องมือการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม ซึ่งก็คือ ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้เครื่องมือประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม เป็นการนำเครื่องมือการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ที่พัฒนาขึ้นจากขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากผู้ทดลองใช้ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการประเมินผลฯ ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เมื่อได้ผลการวิจัย และปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ในขั้นตอนนี้แล้ว จึงนำไปดำเนินการในวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อประเมินผลการใช้เครื่องมือการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม ขั้นตอนการพัฒนา 2 (Development₂) ซึ่งก็คือขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้เครื่องมือการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม เพื่อให้ได้ข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง และผู้เกี่ยวข้อง นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม อีกครั้ง เพื่อให้ได้เครื่องมือการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม ฉบับสมบูรณ์

ตัวแปรต้นของการวิจัยครั้งนี้คือ เครื่องมือการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม ซึ่งจะส่งผลถึงตัวแปรตาม กล่าวคือ เมื่อสถานศึกษามีเครื่องมือการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก็จะทำให้ได้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ถูกต้อง แม่นยำ สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไขการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม ต่อเนื่อง ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานที่หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษากำหนด ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของสังคม ชุมชน หน่วยงานและสถานประกอบการได้เป็นอย่างดี